



# **Szombathelyi Kőrösi Csoma Sándor Utcai Óvoda**

## **Egészségközpontú Pedagógiai Program**

Szombathelyi Kőrösi Csoma Sándor Utcai Óvoda  
9700 Szombathely, Kőrösi Csoma Sándor utca 7.  
OM 036465

Készítette: Holczbauer Henriett  
igazgató

Felülvizsgálat időpontja: 2023. december 21.  
A dokumentum felülvizsgálata megtörtént

Hatályos: 2024. január 01. napjától visszavonásig

# 1. Bevezetés

*„A korai nevelés a legfontosabb.*

*Amit az ember gyermekként lát,*

*Az segíti az egész életében,*

*Hogy a jó felé orientálódjék.”*

*/Brunsztvik Teréz/*

Ön a Szombathelyi Kőrösi Csoma Sándor Utcai Óvoda Pedagógiai Programját olvassa, amely 2013. szeptember 01-től az Óvodai nevelés országos alapprogramjával együtt határozza meg az óvodánkban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Óvodánk Pedagógiai Programjának elkészítését széleskörű tájékozódás, elemző és értékelő munka előzte meg. Óvodánkban az emberi jogok, valamint a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásának megerősítésére törekszünk, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben. Ebben a folyamatban a szülők, az óvodapedagógusok, a nevelést segítő munkatársak elmondhatták véleményüket, megtehették javaslataikat az óvodai nevelőmunkánkkal és a jövőnk célkitűzéseivel kapcsolatban.

Mindezek figyelembe vételével és feldolgozásával a hazai óvodai neveléstörténet hagyományainak, értékeinek, nemzeti sajátosságainak pedagógiai és a pszichológiai kutatások legújabb eredményeinek, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatának, valamint Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségek megismerésével alakítottuk ki jövőképünket, célrendszerünket.

## 2. Jogsabályi háttér

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) kormányrendelet módosításáról szóló 137/2018. (VII. 25.) kormányrendelet
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2017. évi XCVI. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény és a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról<sup>1</sup>
- 2017. évi XCV. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvénynek a gyermekvédelem rendszerének megerősítése érdekében történő, valamint egyéb törvények módosításáról
- A 2011. évi CCIX. törvény a családok védelméről
- Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatának Intézkedési terve, Esélyegyenlőségi terve, valamint az Óvoda működését érintő helyi rendeletei és utasításai
- Alapító Okirat

### 3. Az óvoda bemutatása

Óvodánk Szombathely déli részén, családi házas és lakótelepi környezetben található. Hatalmas udvar biztosítja a gyermekek számára a játék, levegőzés feltételeit, legnagyobb része füves, árnyékos-napos részek váltakoznak. Öreg árnyat adó fák, virágzó bokrok adják a lehetőséget a természet változásainak megfigyelésére.

Minden csoportnak van homokozója, ahol tavasztól őszig épülnek a szebbnél szebb homokvárak. Udvarunkon színes EU szabványos játékeszközök segítik az egészséges mozgásfejlődést. Szervezett és szabad játékok helyszíne a műfüves Ovisport pálya, ahol a foci edzések is zajlanak.

Óvodánk udvarán kialakításra került egy Kneipp száraztaposó-mezítlábas ösvény gyógynövény csoportokkal. 3 magasságyással rendelkezünk, melyben a csoportok egész évben változatos zöldségeket termesztnek, és ezeket tízóráira, uzsonnára elfogyasztják.

A közel 50 éves épület kívülről megújult, illetve a nyílászárók cseréje is megtörtént. A gyermekmosdók is felújított állapotban várják a gyermekeket.

Az óvoda közvetlen közelében található bölcsőde (Meseház Bölcsőde), gyermekorvosi rendelő, általános iskola (Dési Huber Általános Iskola).

Az óvodában 7 gyermekcsoportban valósul meg a játékokban gazdag óvodai nevelés. A csoportok heterogén, vegyes életkorúak, 185 fő befogadására képesek az alapító okiratban meghatározottak szerint. A gyermekek mozgásfejlesztése egy jól felszerelt tornateremben, és egy életkoruknak megfelelően berendezett tornaszobában történik. A logopédiai ellátás és az egyéb fejlesztések, nyelvi foglalkozások 3 erre a célra kijelölt fejlesztő szobában valósulnak meg. A gyermekek a felső légúti betegségek megelőzése érdekében ősztől tavaszig heti 15-20 percet töltenek a földszinten kialakított sósobában.

### 4. Az óvoda jellemző adatai

Az óvoda neve: Szombathelyi Körösi Csoma Sándor Utcai Óvoda

Az óvoda címe: 9700 Szombathely, Körösi Cs. S. u. 7.

Az óvoda telefonszáma: 94/501-580, 20/2936155

E-mail: holczbauer.henriett@korosi.szombathely.hu

Honlap: <https://www.szombathely.hu/intezmenyek/kozneveles/ovodak>

Az óvoda OM azonosítója: 036465

Az óvoda fenntartója: Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata

A fenntartó székhelye: 9700 Szombathely, Kossuth L. u. 1-3.

Az alapító okirat szerint:

Felvehető maximális gyermeklétszám: 185 fő

Óvodai csoportok száma: 7

A program neve: Szombathelyi Kőrösi Csoma Sándor Utcai Óvoda  
Egészségközpontú Pedagógiai Programja

## 5. Helyi nevelési alapelvek, értékek, célkitűzések

*Célunk:* Óvodapedagógusaink úgy neveljék, oktassák gyermekeinket, az emberi és a gyermeket megillető jogokat szem előtt tartva, hogy gyermekeink szeretetteljes gondoskodásban és különleges védelemben, valamint minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen a színvonalas nevelésben. A felnőtt szakembernek kell ismernie a módját és vállalni azt a felelősséget, hogy úgy vezesse el a gyermeket az iskola küszöbéig, hogy a gyermek az új feladatokra felkészült, alkalmas legyen, s e közben boldog gyermekkorát megőrizhesse!

A Programunkat ajánljuk azoknak az óvodapedagógusoknak és szülőknek, akik bíznak a gyermekek fejlődésében, a személyiség teljes kibontakozásában, és vallják, hogy mindehhez szükséges a gyermeket értő és ismerő óvodapedagógus tudatos hatása, nevelése.

Az óvodapedagógusaink pedagógiai munkájuk során arra törekcszenek, hogy az óvodások érzelmi biztonságban, az őket megillető különleges védelemben, szabad, derűs, nyugodt légkörben, sok élménnyel gazdagodva élvezzék az óvodában töltött éveiket.

A gyermek nevelése a család joga és kötelessége, mely munkában az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. A szülő nyilatkozata alapján az óvoda vállalja a

nemzeti, migráns gyermekek nevelését. Óvodánk Alapító Okiratában és a Köznevelési törvényben rögzítettek szerint végezzük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését.

A Programunk sajátossága, hogy az **egészséges életmódra nevelés** az óvodai nevelés minden területét áthatja, és korszerű eszközrendszerével gazdagítja. Hat a gyermekekre, alakítja a családok szemléletmódját.

Óvodapedagógusaink módszertani szabadságának, pedagógiai nézeteinek a gyermek egyéni érdekeihez, igényeihez, szükségleteihez kell igazodnia.

Bízunk abban, hogy a közösen - óvodapedagógusok, nevelést segítő munkatársak, szülők - kialakított nevelési programunk alapján történő nevelőmunkánk eredményes lesz. Megfelel majd a változó társadalmi elvárásoknak, a szülők és a fenntartónk elégedettségével szólnak eredményeinkről, gyermekeinknek boldog óvodai gyermekkor és egészséges életük megalapozását tudjuk biztosítani.

## 5.1 Gyermekkép

Óvodai nevelésünk **gyermekközpontú, a befogadó nevelést** helyezi előtérbe, biztosítva minden gyermek számára az egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést, mely nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának és törekszik a meglévő hátrányok csökkentésére.

Gyermekeink legyenek derűsek, forduljanak bizalommal a felnőttekhez, őrizték sokáig őszinte mosolyukat, szeretettel forduljanak társaik felé. Önként, örömmel vegyenek részt minden tevékenységben, az életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségleteik figyelembevételével. Őrizték meg természetes kíváncsiságukat, sokat és szívesen mozogjanak, próbálják ki testi erejüket, ügyességüket, óvják, védjék, alakítsák környezetüket. Legyen igényük az egészséges életvitelre és az ehhez kapcsolódó szokásaikat, tevékenységeiket rendszeresen végezzék. Bontakozzon ki kreativitásuk. Kéréseiket, véleményüket bátran, őszintén nyilvánítsák ki. Tudjanak élni szabadságukkal az intézmény keretei között, tanúsítsanak megfelelő önfegyelmet a különböző helyzetekben. Legyenek rendszeretők. Ismerjék és alkalmazzák a korosztályuknak megfelelő illemszabályokat. Érzelmeket palástolás nélkül fejezzék ki, hogy megismerhessük őket. Mindezt ne érezzék külső kényszernek. Maguk

valósítsák meg önmagukat, tanulják meg irányítani saját érzelmeiket. Tudjanak egymásra figyelni, együttműködni, segíteni és segítséget kérni. Fogadják el és be a máságot mutató társaikat.

## 5.2 Óvodaképünk

A felnőttek, a munkatársak egymásra figyelő, egymást segítő jó közössége az alapja a **nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai légkörnek** és nevelőmunkánknak. Minden felnőtt személyiségének, viselkedésének, cselekedetének példaértékűnek kell lennie a kisgyermek számára. A gyerekek érezzék, hogy fontosak, feltétel nélkül szeretik őket, hogy az adottságaikból eredő máságot tiszteletben tartják. Tiszteletben tartjuk a szülők elsődleges jogát a gyermeknevelésben és a legjobb tudásunk szerint segítjük őket. A gyermeket tiszteljük és biztosítjuk számára az emberi és a gyermeki jogokat, fejlődését, gyermeki létehez méltó körülményeket, optimális feltételeket. Nevelőmunkánkat gyermek iránti szeretettel, bizalommal és gyermekközpontú szemlélettel végezzük. A szakmai felkészültségünk maximális kihasználásával teremtjük meg a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását. Szabad játékban biztosítjuk a gyermekek számára az ismeretszerzést, a tevékenységbe ágyazott tanulást, a készség és képességfejlesztést. Nevelőmunkánkban igyekszünk a gyermek környezettudatos magatartásának kialakítására, megalapozására. A felnőttek példáján keresztül ismerjük meg a környezettudatos viselkedést, aktívan vegyenek részt az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzésében. Közvetetten segítjük, hogy megteremtődjenek a gyermekben a belső pszichológiai feltételek a következő életszakaszba lépéshez. Gondoskodunk az eredményes óvoda - iskola átmenetről. Adottságainkhoz mérten - szükség esetén - igyekszünk biztosítani a nemzeti, kisebbséghez valamint a migráns gyermekek nevelését. Olyan gyermekeket nevelünk, akikben kialakul az egészséges életmód iránti igény és tudnak is tenni érte.

## 5.3 Óvodai nevelésünk rendszere

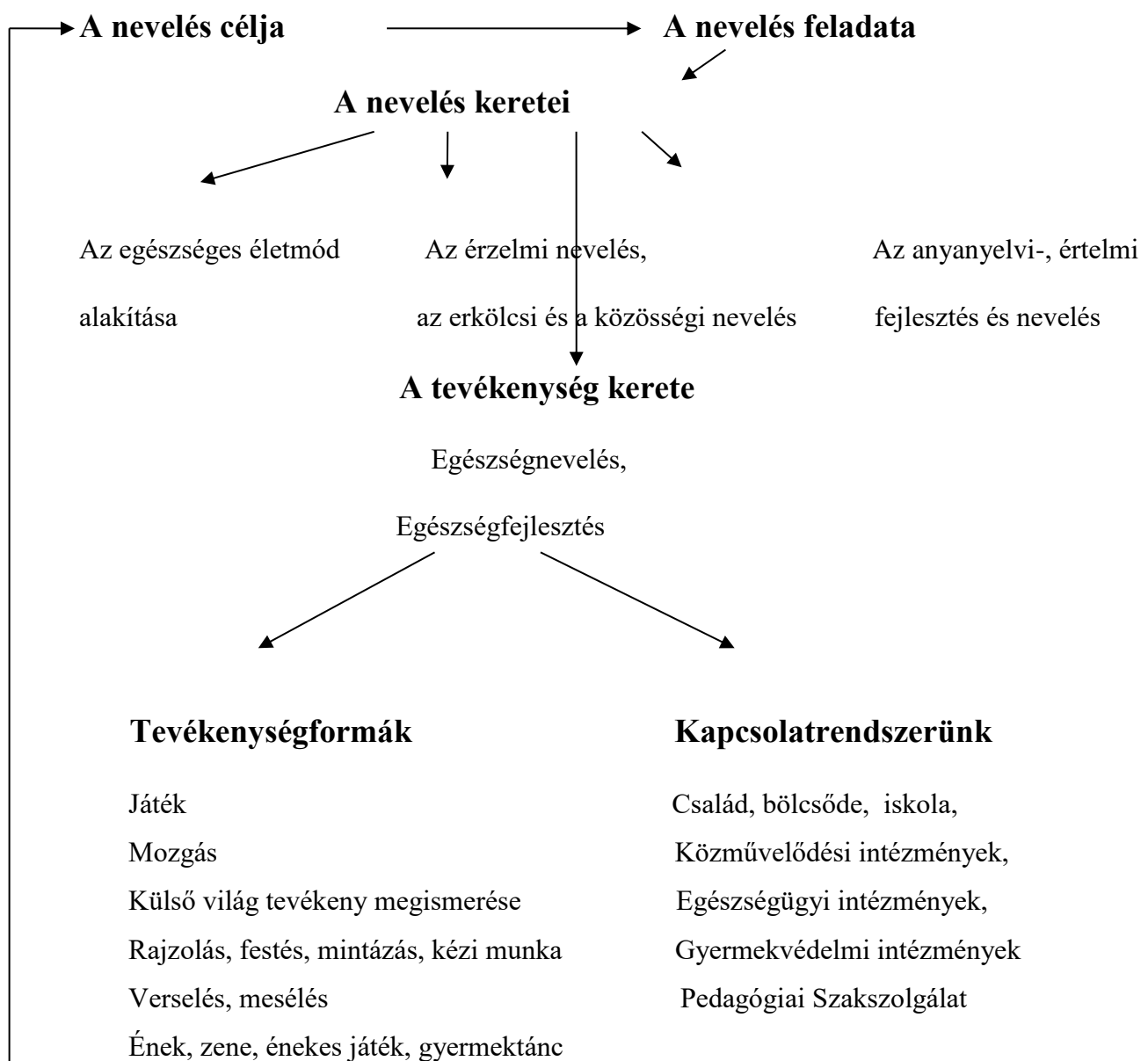
Az óvodai nevelés feladatai egymásra épülő, egymással összefüggő, komplex módon érvényesülő tevékenységek, melyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét.

Nevelési rendszerünkben kiemelt feladatként fogalmazzuk meg a gyermekek **egészséges életre nevelését, az egészséges életvitel** igényének kialakítását. Az életmód kialakulásának alapozó szakaszában kívánunk olyan szokásokat és igényszinteket kialakítani

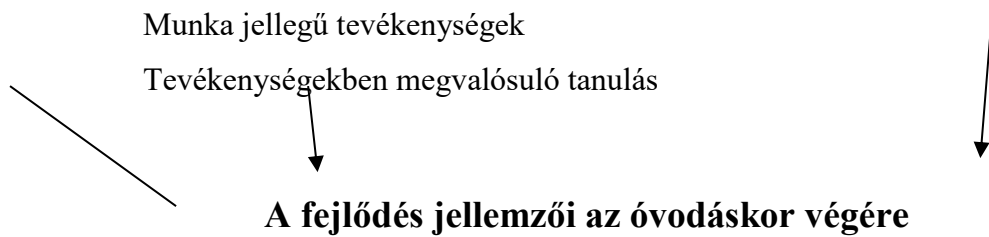
és erősíteni, ami példakövető és kihat későbbi életvitelükre is. E kiemelt terület elsődlegesen meghatározza a tevékenységformák és a nevelés kereteinek alapvető feladatait számunkra. Az óvodai nevelés rendszerében megvalósuló feladatok így módon biztosítják a nevelés céljainak kiteljesedését.

**Nevelésünk kiemelt területe az egészségnevelés, egészségfejlesztés:**

- ❖ egészséges életmódra nevelés
- ❖ egészséges táplálkozás iránti igény kialakítása
- ❖ szájhigiénére nevelés
- ❖ légúti megbetegedések megelőzésére nevelés
- ❖ mozgás iránti igény kialakítása, mozgásra nevelés, mozgásfejlesztés
- ❖ szabad levegőn való tartózkodásra nevelés







## 5.4 Általános nevelési elveink

- Alapvető követelmény a gyermek emberi méltóságának, jogainak biztosítása az óvodai nevelés eszközrendszerével.
- Az óvodapedagógus és a nevelést segítő munkatárs nevelőmunkája során minden esetben tartsa szem előtt a pedagógiai etika követelményeit.
- Az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi dolgozója, mint modell állandó minta legyen a gyermek, valamint a családi nevelés számára.
- Nevelői tevékenység során, fordítson figyelmet a bensőséges, szeretetteljes érzelmi kapcsolat fontosságára.
- Az óvodapedagógus tartsa tiszteletben a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek fejlődési sajátosságait, az elért fejlettségi szintjét.
- Az óvodapedagógus gondoskodjon a gyermeki közösségben végezhető sokszínű szabad játéktevékenység érvényesüléséről.
- Játékon keresztül, életszerű helyzetekben teremtsen lehetőséget az ismeretszerzésre a műveltségtartalmak közvetítésével.
- Az óvodapedagógus a szabad önkifejezés lehetőségét biztosítsa minden gyermek számára.
- Alapozza meg a gyermek egészséges életmód és környezettudatos magatartás iránti igényét.
- Segítse a gyermeket az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzésében.
- Törekedjen a komplex nevelés megvalósítására.
- Alakítson olyan pedagógiai környezetet, ahol a másság felé fordulás mindenkinek természetessé válik.
- Biztosítsa a gyermeknek a biztonságot nyújtó, megalapozott, következetes, rugalmas szokásrendszert.
- Segítse, erősítse a családokkal való együttműködést, együttnevelést.

- Igény esetén biztosítsa a nemzeti, kisebbséghez tartozó és migráns gyermekeknek a multikulturális nevelésen alapuló, integráció lehetőségét.
- Biztosítsa minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.
- Segítse a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz kötődés alapja.

## 5.5 Óvodai nevelésünk célja

*Óvodai nevelésünk célja*, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását elősegítse az életkori és az egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Az óvodai élet változatos tevékenységi formákat biztosítson a gyermek érdeklődésének megfelelően. Kialakítsa a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettséget. Hozzon létre a családokkal hatékony nevelőpartneri kapcsolatot. Az óvodapedagógusok folyamatosan fejlesszék, bővítsék pedagógiai, pszichológiai, módszertani ismereteiket a gyermek nevelése, fejlesztése, hátrányainak csökkentése érdekében.

## 6. Óvodai nevelésünk feladatai

### 6.1 Óvodai nevelésünk általános feladatai

*Az óvodai nevelésünk feladata* az óvodáskorú gyermek testi, lelki és szociális szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- Egészséges életmód alakítása
- Érzelmi nevelés, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása
- Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

#### 6.1.1. Egészséges életmód alakítása

Az óvodai nevelés egyik alapvető feladata az óvodás gyermek testi, lelki és szociális szükségleteinek kielégítése és egészséges életmódjának, életvitelének megalapozása, amely a családdal való szoros együttnevelési folyamatban valósul meg. Az óvodai nevelés segíti az

egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartás visszaszorítását. Az, hogy milyenné válik a gyermek ha megnő, nagy részben már óvodában eldől, de legalábbis megalapozódik. A gyermek életkorának megfelelő életmódjának kialakításánál figyelembe kell venni a családi szokásokat is. Ahhoz, hogy a kisgyermek egészségesen fejlődjön testileg, lelkileg, szellemileg, meg kell teremteni számára a testi-lelki komfortérzet feltételrendszerét. Az egészségnevelés így válik az óvoda megalapozó jellegű, immanens, minden nevelési folyamatban jelenlevő feladatává.

#### **Az egészséges életmódra nevelésünk feladatai:**

- a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- a személyi higiénia nevelés, a gyermek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése, a testápolás és az egészséges életmód szokásainak és a betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- az egészséges táplálkozás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a kulturált étkezés iránti igény kialakítása,
- sok mozgáslehetőséggel a gyermek mozgásigényének kielégítése, harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása,
- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelés megvalósítása megfelelő szakemberek bevonásával.

#### **A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása**

A gazdag tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak és esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, jó alapot ad az óvodai nevelőmunkához. Az óvodánk feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. Az óvodánk legfontosabb fejlesztési tere az udvar. Az óvodaudvar akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek egésznap kinn tartózkodására megfelelően kialakított és felszerelt. Az udvarunk a gyermekek szabad játék és fokozott mozgásigényének kielégítésére és a szabadlevegőn való tartózkodás edző hatásának megvalósítására szolgál.

Gyermekeink minden óvodapedagógussal már a reggeli gyülekezési időt is, valamint tízórai illetve uzsonna után, minél korábban kinn legyenek az udvaron, a szabadlevegőn, elsősorban tavasztól ősziig, az időjárás függvényében. A nyári kint tartózkodáskor az óvodapedagógus legyen figyelemmel az erős napsugárzásra, 11:00 – 15:00 között, amikor is ajánlott árnyékos és/vagy fedett helyen tartózkodni a gyermekekkel.

A csoportszobáink barátságossága, otthonossága, esztétikuma a gyermekek jó közérzete és ízlésformálása miatt fontos. Berendezése a gyermekek igényeinek és szabad mozgásának megfelelően kialakított legyen. Az óvodapedagógusok illetve a gyermekek igényüknek, szabad játék ötleteiknek megfelelően mozgassák a csoportszoba berendezési tárgyait. (asztalok, székek, stb.)

Az öltözők bútorzata, világítása, fűtése, szellőzőttsége biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez.

A mosdókban megfelelő méretű és számú berendezések és saját testápolási eszközök segítik a szükségletek kielégítését.

A közös használatú gyermeköltözőkben és mosdókban a gyermekek tevékenységének nyugalma a napirendek egyeztetésével, folyamatos felnőtt felügyelettel biztosítjuk.

### **A személyi higiénia nevelés, a gyermek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése, a testápolás és az egészséges életmód szokásainak és a betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása**

A gyermek egészségének ellenőrzése: mi óvodapedagógusok az óvodai élet minden mozzanatában, a gyermek megérkezésétől távozásáig, elsősorban azt mérlegeljük, hogy az adott fázisban a gyermek egészsége, testi épsége mennyire védett és az adott helyzet mennyire szolgálja testi-lelki-szociális egészségét.

A legelső és legfontosabb feladat a gyermek szociális biztonságának megteremtése. Az óvodai nevelés alappillére a félelemmentes, pozitív érzelmi kötődés, a biztonság, a szeretet, az együttérzést, a bizalmat árasztó, nyugodt, derűs, otthonos, vidám óvodai légkör. A gyermek számára biztosított szeretetteljes kapcsolat - a felnőttekhez és a társakhoz - fejleszti önállóságát, személyiségének szabad kibontakozását. A testi-lelki egészség állapotának megfigyelése és kompenzálása már a reggeli órákban megtörténik, majd folytatódik napközben a gyermekek

higiénés magatartásának kontrolljával és befejeződik azzal, hogy milyen higiénés rendezettséggel bocsájtjuk haza a gyermeket. Az óvodai testápolás elengedhetetlen követelménye a személyi tisztaság szokássá alakítása, az, hogy a kisgyermekben igényé alakuljon a mosakodás, a fésülködés és a fogápolás tevékenysége, melyeket az óvodai élete során saját szükséglete szerint egyre önállóbban végezhet. A gondozási teendők során bensőséges kapcsolat alakul ki a gyermek és a felnőtt - óvodapedagógus, nevelő munkát segítő munkatárs - között. A közösen végzett tevékenység közben a gyermekek megtanulják a fogásokat, a testápolási szokások sorrendjét.

A személyi higiéné része a fogápolás. Fontos feladatunk a gyermekek szájhigiénéjének a megalapozása. Ebéd után mossanak fogat. Az iskolába menő nagycsoportos gyermekek évente fogászati szűréseken vesznek részt.

A helyes öltözködés szokássá alakításában az óvodának jelentős szerepe van. Ügyelünk arra, hogy a gyermekek ruházata igazodjon a hőmérséklethez, az időjáráshoz, biztosítsa számukra a szabad mozgás lehetőségét. A réteges öltözködés a legcélszerűbb. Figyelünk arra, hogy a kisgyermek olyan óvodai cipőt viseljen, amely egészséges és biztonságos.

A gyermek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt szellőztetéssel teremtjük meg a feltételeket. A gyermekek kényelmes pihenését pizsamába való öltözködéssel biztosítjuk. A gyermekeknek különböző az alvásigénye. Egy órai nyugodt pihenés után lehetővé tesszük – amennyiben a feltételek adottak -, hogy a nem alvó gyermekek felkelhessenek, csendes tevékenységet folytathassanak. A többiek számára biztosítjuk a további nyugodt pihenést, alvást.

A fertőzések továbbvitelének megelőzése is az óvodai egészségnevelés feladata, a mindenkori törvényi előírásoknak megfelelően /bőrbetegségek, rühesség, fejtetű/. A pszichoszociális környezeti ártalmakból eredő megbetegedések a gyermek problematikus viselkedésének okait a szülőkkel folytatott bizalmas beszélgetéssel felderítjük és az okok mérséklésére, esetleges felszámolására törekszünk. Kidolgozzuk az óvodai nevelőmunka korrekciós feladatait.

Az óvodai csoportokban előforduló légúti megbetegedések megelőzésére a szabadban való tartózkodás, a csoportszoba intenzív szellőztetése, a só-szoba folyamatos, rendszeres - 20 perc/fő/hét - használata, a játékszerek, eszközök higiénés kezelése, a zsebkeendő használat és a szappanos kézmosás fokozott ellenőrzése a legfontosabb feladat.

A csoportszobában nagyon fontos a mikroklíma. Ehhez elengedhetetlen a jó levegő megfelelő páratartalma, amely nemcsak a hőérzetet befolyásolja, hanem a betegségek megelőzésében is fontos szerepet játszik. Ezért a párologtatás során illóolajokat használunk /levendula, eukaliptusz, citromfű/, elsősorban a téli és a tavaszi hónapokban, amikor a legtöbb a felső légúti megbetegedés. Mellette még ajánlott a sólámpák/mécsesek napi használata. Egyéni érzékenység figyelembevétele orvosi szakvélemény alapján történik.

Óvodai programunkban hangsúlyt helyezünk az egészségmegőrzésre, egészségfejlesztésre. Változatos, hatékony megvalósítás érdekében került sor a Kneipp módszer bevezetésére 2017. őszétől folyamatosan, fokozatosan a gyermekeink nevelésében. Hangsúlyt kívánunk helyezni arra, hogy gyermekeinket és rajtuk keresztül szüleiket is megismertessük a Kneipp módszer alapelveivel, gyakorlati alkalmazásával. Ennek érdekében több óvodapedagógus elvégezte a Tradicionális gyógymódok „Aktívan és egészségesen a Kneipp módszerrel” című tanfolyamot, óvodánk udvarán kialakításra került Kneipp száraztaposó-mezítlábas ösvény gyógynövény csoportokkal.

### **Az egészséges táplálkozás, a kulturált étkezés iránti igény kialakítása**

A táplálkozás a kisgyermek fejlődésének alapfeltétele. Az óvodai étkezésben a gyermekeknek olyan ételeket kell biztosítani, amely fejlődésükhöz szükséges és nélkülözhetetlen. Az óvodai étrendnek változatosnak és komplettátnak kell lennie és a kisgyermek igényeihez, a gyermekek egyéni érzékenysége esetén orvosi szakvéleményhez kell alkalmazkodnia. A szülők támogatásával, a gyermekek által hozott vagy velük közösen vásárolt zöldség-, gyümölcsfélék, magvak közös elkészítésével, a napi étrendhez igazodó elfogyasztásával komplettáljuk az ételsorokat és egyben fejlesztjük a gyermekek ízlését is. Törekszünk különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére. Az óvodapedagógus ezen feladatait rendszeresen, folyamatosan, konkrétan rögzíti a csoportnapló szervezési feladatainál.

A jó étvágyal elfogyasztott gyümölcsturmixokkal, frissen centrifugált gyümölcslevekkel, gyümölcs-, és zöldségsalátákkal, rostban gazdag korpafélékkel, gabonapelyhekkkel, müzlikkel, magvakkal kiegészítjük a gyermekek táplálkozását, s egyben modellt nyújtunk a családok számára a korszerű táplálkozási igények és szokások kialakításához.

Az ételek feltalalását az életkori sajátosságoknak megfelelő formában és hőfokon igyekszünk biztosítani. Az étkezés előkészítése mellett még az étkezés lebonyolítására kell az egészségnevelési feladatainkat összpontosítani. Az étkezést mindig kiszellőztetett teremben, esztétikus, a gyermek méretének megfelelő terítéssel, az asztaloknál történő kényelmes elhelyezkedéssel szervezzük meg. Az étkezés mindig jó hangulatú, csendes beszélgetést engedő légkörben történik.

A gyermekek életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő módon és mértékben, egyre önállóbban vesznek részt az étkezés előkészítésében, az önkiszolgálásban és a naposi teendőkben. Mind a két átgondoltan megtervezett gyermeki tevékenység a higiénés nevelésünk gyakorlati megvalósítását segíti.

### **Sok mozgáslehetőséggel, a gyermek mozgásigényének kielégítése, harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése**

A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. A sokféle mozgáslehetőség kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését. A mindennapos szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életünknek. A játékos mozgásra az óvodai élet minden napján lehetőséget kell biztosítani. A mozgás nagyobb oxigén szükséglettel jár, ezért a mozgás a legkedvezőbbben a szabadban, a szabad levegőn biztosítható.

A gyermekek a természetes mozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolhatják a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Sok mozgást biztosító eszközök elsősorban a gyermekek testizomzatát fejlesztik, de fejlődik alkalmazkodó és helyzetfelismerő képességük, térészlelésük is. Minden óvodapedagógusnak és a nevelést segítő munkatársnak a gyermekekkel meg kell ismertetni és be kell tartatni az eszközök helyes használatát. Használatuk során javul a gyermekek cselekvő biztonsága, ezáltal csökkenthető a gyermekbalesetek száma,

A kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységben a gyermekek örömmel vesznek részt. A sikeres, jó hangulatú tevékenységek a gyermekek számára pozitív élményt nyújtanak, és újabb cselekvésre készítik őket. Így épül be a mozgás a gyermekek spontán tevékenységébe, szokásukká, igényükké válik. A rendszeres, örömmel végzett mozgással az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk a gyermekeket és mintát adunk a szülőknek is.

A gyermekek mozgásfejlesztését a szervezett mozgásos tevékenységekkel is segítjük. Az egyes foglalkozások megtervezésénél mindig figyelembe vesszük a csoport átlagos fejlettségét, a fejlődés ütemét. A mozgás kezdeményezés levezetésével lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat. Speciális gyakorlatok beiktatásával a testalkati deformitások, lábstatikai rendellenességek megelőzésére is alkalmat teremtünk.

A mindennapos tornát és a mozgást az időjárás függvényében mindig a szabadban szervezzük. Ahhoz, hogy a gyermek szervezete el tudja viselni a különböző stressz hatásokat, hogy alkalmazkodó képes legyen, a szervezetét az időjáráshoz és a fizikai megterheléshez edzeni kell. Ennek legegyszerűbb formája a szabad levegőn tartózkodás. Ügyelünk a fázós, a túlhevült gyermekekre, a megfázási lehetőségekre, a tevékenységformákra és a szabadban viselt ruházatra, a mezítlábazás fontosságára, a napfény, a levegő, a víz edző hatásának kihasználására.

Napfűrdőzés során figyelünk a fokozatosság betartására. A szabadban alkalmat adunk a gyermekeknek a mezítlábazásra. A kirándulásokkal lehetőséget biztosítunk a jó levegőn való tartózkodásra, sok mozgásra.

Az egészségpedagógiánkban a mozgásos játékok kapnak hangsúlyozottabb szerepet. A gyermekek mozgásigényének kielégítése legnagyobb részben a mozgásos játékok keretében valósul meg. A gyermekek számára a szabadban való tartózkodást különös jelentőségűnek tartjuk, hiszen az itt biztosított mozgásos játékok, játékeszközök, a szervezett kocogási lehetőségek és a torna hatására fejlődik a gyermekek természetes nagymozgása, megnő a gyermekek edzettsége, fokozódik a fertőző és egyéb betegségekkel szembeni ellenálló képessége. Testi fejlődésükre, fizikai teljesítőképességükre is kedvező hatással van. Olyan mozgásfejlesztő játékokra van szükség, amelyek figyelembe veszik a gyermekek nagyfokú aktivitását, a fizikumát, az ellenálló-, és tűrőképességét. Ezt biztosítják a kombinált ügyességi játékok, egyensúlyozók. A kombinált ügyességi játékok összetett mozgás lehetőséget biztosítanak a gyermekek számára. Fejlődik kar-, láb-, has izomzatuk. Koordinálódik a gyermekek mozgása. Gyakorolhatják az alapvető téri irányokat. A különböző egyensúlyozók kiválóan alkalmasak a gyermekek egyensúlyérzékének fejlesztésére. Ezekben az egyensúlyi helyzetekben a gyermekeknek az összes testrészüket irányítani kell, de ugyanakkor szellemi feladatokkal is szembetalálják magukat. Az óvodapedagógus hagyja a gyermeket, hogy maga találjon ki, szervezzen mozgásos játékot. Elég az óvodapedagógus figyelő, eszközbiztosító, néha ötletadó jelenléte. – versenyfutás, bújócskázás, ugróiskola, ugrókötelezés, labdázás, stb. -



Az egészséges életmód kialakításában a nagymozgásokon kívül a finommotorikus manipulációnak is nagy szerepe van. Legnagyobb hangsúlyt 5 - 7 éves korban kell erre fordítanunk. Az óvodai életben nagyon sok lehetőség nyílik e területen spontán fejlesztésre /tépés, vágás, gyöngyfüzés, konstruálás, barkácsolás, stb./.

Az óvodai életkor a megalapozás időszaka, ezért ebben az életkorban kialakított életmódnak pótolhatatlan értéke van. Az úszás nélkülözhetetlen a fejlődő szervezet egészségessé, edzetté tételében, de a későbbi életkorban is nagy jelentőséggel bír az általános fizikai erőnlét fenntartásában és az egészség megőrzésében.

A víz edző hatását kihasználva az életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe véve a gyermekeket vízhez szoktatjuk az óvoda udvarán lévő pancsolónál.

### **A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása**

Az egészséges környezet elengedhetetlen a gyermek fejlődéséhez, fejlesztéséhez. Ehhez ki kell alakítani a gyermekben a környezettudatos gondolkodást és magatartást. Az óvodás gyermek elsősorban helyi környezeti értékeit ismerje meg és aktívan óvja. Tudja, hogy környezetére képes hatni, de alakítani is. Erről elsősorban gyakorlati ismereteket szerezzen a gyermek. A természetes és a mesterséges, személyi környezet iránti pozitív érzelmek alakítása cselekedtetéssel, tevékenykedtetéssel alakíthatók elsődlegesen ebben a korosztályban. Szűkebb és tágabb környezetének megismertetése – séták, kirándulások – során érzelmi kötődés alakul ki a gyermekben, amely elkíséri további életében.

### **Speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelés megvalósítása**

A gyermeknek joga, hogy sajátos szükségleteinek megfelelő segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához, személyiségének védelméhez, fejlesztéséhez. Minden kisgyermek fejleszhető, de a saját meglévő képességeiből kell kiindulni. A kiemelt figyelmet igénylő gyerekeknek is joga van a teljes élethez, joguk van az érzések, a tapasztalatok átéléséhez. Az óvodapedagógusnak értő figyelemmel kell feléjük fordulnia, igyekeznie kell a sikeres integrációjuk megteremtésére. A problémák megoldása, kezelése team-munkát

/óvodapedagógus, speciális végzettséggel rendelkező szakember/ igényel, valamint esetmegbeszélést is.

Az integrált nevelésben a differenciált foglalkoztatás az igazán megfelelő pedagógiai módszer. Fontos a gyermekközösség természetes támogatása, a gyermekek segítő magatartása, mely csoportnormává alakul.

Valamennyi óvodapedagógusnak a kompetens óvodapedagógusok - fejlesztő, drámapedagógus, mentálhigiénés, gyógytestnevelő – támogatása teszi lehetővé, az alábbi gyermekek integrált óvodai nevelését:

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- sajátos nevelési igényű gyermek,
- beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
- kiemelten tehetséges gyermek,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

Kiemelten tehetséges gyermek:

- az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az óvodai egészségnevelő munka szerves része a pszichohigiénés megelőzés, a korrekció, az egészségpedagógia feladatai és a baleset megelőzés is.

Abból indulunk ki, hogy minden gyermek más, minden gyermek fejleszhető a meglévő képességeihez mérten. Az óvodai nevelésünk szemléletének és gyakorlatának alapja a differenciálás, amit az óvodapedagógusok szükség esetén más szakemberek támogatásával, bevonásával valósítanak meg.

A testtartási rendellenességek megelőzése mindennapos egészségpedagógiai tennivalóink közé tartozik. Pedagógiai szempontból az a lényeges, hogy a gyermeket ne csupán figyelmeztessük a hanyag, rossz testtartásra, hanem mutassuk is meg és gyakoroltassuk a helyes testtartást.

Nem elég az egészséget megvédeni, megőrizni, megedzeni, de a váratlan balesetek megelőzésével az életet védeni is szükséges. Az óvodai nevelés egészségpedagógiai feladata a gyermek egészségének és testi épségének védelme, balesetek megelőzésére nevelés. E feladat

kiterjed az óvodában előforduló balesetek megelőzésére, az utcai, közúti balesetek megelőzésére, az otthoni háztartási balesetek megelőzésére. A balesetek megelőzésére nevelés magában foglalja a gyermek egészségvédő ismereteinek és egészségvédő beállítódásának a fejlesztését. A különböző élethelyzetek balesetveszélyének felismeréséig kell eljuttatni a gyermekeket, a balesetmegelőző magatartás rendszeres gyakorlásával. Sétáink alkalmával lehetőség nyílik az óvoda környékén a veszélyhelyzetek felismertetésére és a helyes közlekedési magatartás gyakorlására.

Az otthoni gyermekbaleseteket előidéző veszélyhelyzetek felismerésére és megelőzésére való nevelésben együttműködünk a szülőkkel. Az óvodánk életében a játék helyzetek, a szervezett ismeretszerzési lehetőségek biztosítják e feladatok megvalósítását. Ezt a célt szolgálja a Vöröskeresztes Bázisovi programunk megvalósítása is

### **Óvodapedagógus feladatai:**

- Biztosítsa a gyermek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges, esztétikus és biztonságos környezetet és életkoruknak megfelelő tárgyi eszközöket.
- Rendezze be az óvoda épületét az óvodapedagógus és a dajka a fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével, saját ízlésükkel járuljanak hozzá az óvoda helyiségeinek esztétikus kialakításához.
- Teremtsen sok-sok alkalmat a nevetésre, kacagásra.
- Érvényesítse empátiakészségét nevelő munkája folyamán.
- Legyen elvárásaiban reális, gyermeki személyiségre szabott.
- Készítsen a gyermek felvétele után anamnézist, elsősorban a gyermek testi-lelki szükségleteinek és elért készség szintjének feltárására helyezzen hangsúlyt.
- Ismerje meg a családok egészségügyi és szociális hátterét.
- Tartson fenn tartalmában bővülő együttnevelési kapcsolatot a szülőkkel, pedagógiai tapintattal adjon tanácsot gyermekük egészségneveléséhez.
- Nyerje meg a szülők segítő támogatását az egészségnevelés optimális feltételrendszerének megteremtéséhez.

- Tervezze és szervezze az életkori sajátosságoknak megfelelő szinten a helyes életritmust.
- Teremtse nyugodt légkört a szabadon választott, gazdag tevékenységek végzéséhez és hagyjon megfelelő időt, helyet, eszközt a tevékenykedésre.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek tapasztalás, utánzás és szóbeli információk alapján jusson életkorának megfelelő szintű balesetmegelőzési és egészségügyi ismeretekhez.
- Biztosítsa a gyermek személyiségének szabad kibontakozását, harmonikus fejlődését, önállóságát és önmegvalósítását.
- Nyújtson segítséget a gyermek fejlettségének megfelelő mértékben, ugyanakkor mindig tartsa szem előtt fejlesztésének feladatait.
- Beszélje meg a dajkával a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetét, a gyermekhez igazodó mértékét az azonos gyakoroltatás érdekében.
- Érje el a fokozatosság elvének érvényesítésével, hogy a gyermek aktívan és egyre önállóbban vegyen részt saját szükségleteinek kielégítésében.
- Érje el a szülővel való együttnevelés alapján, hogy a gyermek egészséges és biztonságos ruházata az egészségnevelési és balesetmegelőzési szempontoknak megfelelő legyen.
- Alakítsa ki a gyermekben a közérzetének, a környezeti hőmérsékletének és az időjárásnak megfelelő öltözködési igényt, szokásokat.
- Teremtse meg az öltözködés nyugodt légkörét.
- Gondoskodjon a pihenés egészséges és nyugodtságot biztosító feltételrendszeréről és az egyéni alvási igény kielégítéséről.
- Tanítsa meg a gyermeket a helyes fogápolásra és a szájhigiénére.
- Fordítson figyelmet az iskolába menő nagycsoportos gyermekek évenkénti fogászati szűrővizsgálatának megszervezésére.
- Tegye lehetővé és szorgalmazza az erőteljes rágás szükségességét.

- Szervezzen hetente legalább egyszer „Rágcsáló napokat”, melynek napját a csoportnapló heti rendjénél rögzítse.
- Gondolja át alaposan és egyénre szabottan tervezze meg az önálló étkezés, az önkiszolgálás és a naposi teendők egymásra épülő folyamatát.
- Teremtse meg a kellemes légkörű és kulturált étkezés feltételrendszerét.
- Egésztse ki lehetőségei szerint az óvodai ételsort az idényjellegnek megfelelő gyümölcsökkel, zöldségekkel.
- Tegye lehetővé a csoportszobában és a szabadban is, hogy a gyermekek folyadékszükségletüket kielégíthessék.
- Ismertessen meg a gyermekekkel új ízeket.
- Ösztönözze, de ne erőltesse a gyermeket az étel elfogyasztására.
- Nyújtson személyre szabott segítséget az étkezéshez.
- Ügyeljen a kisétkű, az étvágytalan vagy falánk gyermek étkezésére.
- Ismertesse meg a gyermeket az ételek nevével, az ételekben lévő nyersanyagokkal.
- Végezze az ízlésformálást nagy tapintattal.
- Biztosítsa a gyermek mozgásigényét nagyobb részben mozgásos játékok keretében, elsődlegesen szabad levegőn, az óvoda udvarán.
- Szervezzen szabadon választható mozgásos játékokat.
- Gazdagítsa folyamatosan mozgásos játéktárát.
- Állapodjanak meg és tartsák be a minden csoportra egységes udvari szabályrendszert.
- Ügyeljen séták alkalmával a kellemes, oldott hangulatra, túlzott szabályokkal ne terhelje túl a gyermeket és biztosítson időt a nézelődésre is.
- Biztosítsa heti egyszer, legalább 30 percben minden gyermek számára a só-szobai anyanyelvi, zenei, irodalmi foglalkozást.
- Biztosítsa a téli hónapokban is a szabadban való tartózkodás mozgásos, játékos lehetőségét.

- Fordítson fokozott figyelmet a betegségből visszatérő gyermek nevelésére.
- Tegyen eleget egészségnevelési és balesetvédelmi kötelezettségeinek a gyermek megbetegedése, balesete esetén.
- Törekedjék olyan szokások kialakítására, amelyek a gyermeket képessé teszik önmaga és társai testi épségének megóvására, a balesetek megelőzésére, a Vöröskereszt Bázisovi program segítségével.
- Mutassa be a gyermekeknek a balesetveszélyes helyeket, helyzeteket, gyakoroltassa a balesetmegelőző magatartást és az elsősegélynyújtás alapjait, alakítsa készséggé a helyes eszközhasználatot.
- Vezesse be a „kis egészségőr” rendszert a csoportjában.
- Szervezzen tapasztalatszerzéseket, alkalmi megfigyeléseket óvodán belül illetve kívül és alakítsa a környezethez való kötődést.
- Biztosítsa a gyermek közreműködő tevékenységét környezetvédelmi, környezet tisztasági, hulladékkezelési, szemétyűjtési feladatokban, alakítsa ki a gyermekben a környezettudatos attitűdöt.
- Szervezzen csoportjának őszi – tavaszi takarítási napot az óvoda udvarán.
- Szorgalmazza csoportjában a száraz elemgyűjtést.
- Helyezzen hangsúlyt a gyermek különféle – orvosi kezelést nem igénylő – idegrendszeri és pszichés zavarának, rendellenességének korai korrekciójára.
- Végezze körültekintően egészségnevelési, prevenciós feladatait.
- Forduljon bátran, szükség esetén elméleti és gyakorlati megsegítésért a szakirányú végzettséggel rendelkező kolléganőhöz és/vagy óvodán kívüli szakemberhez.
- Fordítson kellő figyelmet a folyamatos egészségnevelési önképzésére.
- Helyezzen hangsúlyt a szülők megfelelő, korrekt tájékoztatására a Kneipp módszerről, ennek bevezetéséről a gyermekek körében.
- Szorgalmazza, hogy minél több szülő és gyermek vegyen részt aktívan a Kneipp módszer feladatainak gyakorlásában.

- Biztosítsa heti rendszerességgel időjárás függvényében a száraztaposó-mezítlábas ösvény használatát, valamint a vizes leöblítés szakszerű megvalósítását.
- Ismertesse meg a gyermekekkel, szülőkkel az ösvény környékén élő gyógynövényeket, jellemzőiket, felhasználásukat, egészségünkre gyakorolt jótékony hatásait.
- Biztosítsa a gyógynövények gondozásában, nevelésében való gyermeki részvételt.

### **Gyermekek tevékenységei:**

- Jelezzék testi-lelki szükségleteiket.
- Vegyenek részt tárgyi környezetük higiéniájának megteremtésében.
- Vegyenek részt a higiénés önkiszolgálásban a gyermekek egyre önállóbban saját fejlettségüknek megfelelő mértékben és módon.
- Gyakorolják a szappan, a körömkefe és a törölköző használatát.
- Használják szükség szerint saját tisztálkodási eszközeiket.
- Gyakorolják a helyes zsebkendőhasználatot.
- Ügyeljenek saját személyük és környezetük rendjére és gondozottságára.
- Legyenek öntevékenyek a takarításban, a rendrakásban, az étkezések előkészítésében.
- Jelezzék az esetleges meghibásodásokat a felnőtteknek.
- Gyakorolják az egyes bútorok, eszközök rendeltetésszerű használatát.
- Tegyék a helyére használat után az eszközöket.
- Óvják a játékeszközöket.
- Jelezzék táplálék és folyadékszükségletüket.
- Használják szükség szerint az ivókutat illetve a csoportszobában a kancsót.
- Ismerjék meg a felnőtt segítségével az önkiszolgálás, a naposság eszközeit és különféle műveleteit.
- Végezzék feladatukat kulturáltan, esztétikus szokások szerint.

- Készítsék elő felnőtt segítségével a nyersanyagokat.
- Használják a tevékenységek során felügyelet mellett, önállóan az egyszerűbb konyhai eszközöket.
- Merítsenek, fogyasszanak a feltálat és komplettáló ételekből étkezéskor ízlésük és igényük szerint.
- Gyakorolják a különféle evőeszközök használatát.
- Kóstolják meg a számukra kevésbé kedvelt és ismeretlen ételféléket is.
- Tanulják meg az ételek nevét, a kulturált étkezési szokásokat.
- Mossanak fogat minden étkezés után.
- Sajátítsák el a fogmosás helyes technikáját, az eszközök tisztántartásának módját.
- Vetkőzzenek le illetve öltözzenek fel időjárásnak, hőmérsékletnek megfelelően.
- Helyezzék el esztétikusan, megfelelően ruhadarabjaikat.
- Pihenjenek alvásidőben csendesen, társaikat ne zavarják.
- Használják ki a változatos mozgáslehetőségeket a teremben és az udvaron egyaránt.
- Vegyenek részt a különféle szabad, mozgásos játékokban.
- Óvják saját és mások testi épségét a különféle eszközök használata során.
- Gyakorolják újra és újra a balesetmegelőző és elsősegélynyújtó helyes magatartást.
- Vegyenek részt a „kis egészségőr” rendszerben, ismerjék feladataikat.
- Ellenőrizték egymást, korrigálják hibáikat.
- Gyakorolják az úszás alapelemeit lehetőség szerint.
- Tartózkodjanak sokat és szívesen a szabadban.
- Gyűjtsék folyamatosan a száraz elemet, tevékenyen vegyenek részt a szelektív hulladékgyűjtésben, szemét gyűjtésben.
- Vegyenek részt az óvoda udvarán az őszi – tavaszi szervezett takarítási napokon.



- Gyakorolják a természetben való viselkedés, magatartás szabályait.
- Alakítsák munkájukkal környezetük egészségét, esztétikáját.
- Fogadják el a másságot, segítsék társaikat.
- Tartózkodjanak szívesen a Kneipp részlegünkben.
- Gyakorolják a Kneipp száraztaposó-mezítlábas ösvényen való végig menetelt, a vizes leöblítés szakszerű folyamatát.
- Ismerjék fel a legfontosabb, itt található gyógynövényeket (3-5 félért), tudjanak beszélni róluk.
- Aktívan vegyenek részt a Kneipp terület gondozásában az óvodapedagógus vezetésével.

#### **Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:**

- Teljes önállósággal, figyelmeztetés nélkül tisztálkodnak, fésülködnek, minden étkezés után fogat mosnak – kivétel közvetlen gyümölcsfogyasztás után - .
- Vigyáznak a WC, mosdó tisztaságára, rendjére.
- A tisztálkodási eszközöket felszólítás nélkül megfelelően használják, rendben tartják, helyére teszik azokat.
- Zsebkezdőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- Képesek mindennapi szükségleteik kielégítésére, s azokat szándékosan tudják irányítani.
- Az önkiszolgálás, önellátás teendőit biztonsággal, egyedül végzik.
- Segítenek a teremrendezésben, a naposi teendők ellátásában.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt merítenek, és mennyi folyadékot töltenek.
- Készség szinten használják az evőeszközöket.
- Esztétikusan terítnek, higiénikusan, kulturáltan étkeznek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.

- Ismernek új ízeket és korszerű táplálkozási szokásokat.
- Teljesen önállóan, megfelelő sorrendben öltözködnek, vetkőznek.
- Ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ruhájukat esztétikusan összehajtva a megfelelő helyre rakják.
- A környezeti hőmérséklethez és az időjárás változásaihoz alkalmazkodva öltözködnek.
- Vigyáznak környezetük tisztaságára, a rendetlenséget észreveszik, tesznek ellene.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Szívesen és örömmel sokat mozognak, kipróbálják testi erejüket, ügyességüket.
- Mozgásos versengések során átélt sikereket, kudarcokat megtanulják kezelni, elviselni.
- Vállalják a „kis egészségőr” megbízást.
- Ismerik és óvják természeti, mesterséges, személyes környezetüket.
- Sokrétű ismeretekkel rendelkeznek természeti és társadalmi környezetükről.
- Őszintén elfogadják és tolerálják a kiemelt figyelmet igénylő társaikat.
- Tudjanak önállóan, bátran, mezítláb végigmenni a száraztaposó-mezítlábas ösvényen.
- Tudják önállóan végezni a vizes öblítés folyamatát.
- Ismerjenek fel 3-5 féle gyógynövényt, jellegzetességeiket, felhasználásukat, hatásukat az egészségünkre.

### 6.1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

*Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján. Óvodás korban a magatartás megnyilvánulásaiban, a tevékenységekben meghatározó szerepet töltenek be az érzelmek.*

A gyermek az új környezetben minél rövidebb idő alatt szerezzen olyan biztonságérzetet, amely meghatározza további viselkedésének alakulását. A biztonságérzet alakulását elsősorban az segíti, hogy a szülő és a gyermek érezze a felé áradó tiszteletet, szeretetet az óvoda valamennyi

dolgozójától. Már a beíratáskor figyelünk az egyéni kérésekre (csoport, óvó néni kérése, barátok, ismerősök együvé kerülése, stb.), a lehetőségekhez mérten maximálisan figyelembe vesszük a csoportok kialakításánál. Az esetleges, szükségszerű óvodapedagógus, illetve nevelést segítő munkatárs változását alaposan előkészítve, szülőt – gyermeket időben tájékoztatva tesszük, mindezzel is jelezve, hogy fontos számunkra is a szülő – gyermek biztonságérzetének megőrzése.

Feladatunk, hogy már a gyermek óvodába lépése előtt megismerkedjünk a családdal és az óvodába kerülő gyermekkel. Lehetőséget teremtünk arra, hogy már a beiratkozáskor a gyermek a szülővel közösen megtekinthesse az óvodát, ismerkedhessen a felnőttekkel. A bölcsődéből jött gyermekeket már a bölcsődében meglátogatják a leendő óvodapedagógusok.

A gyermekeket befogadásukkor nagyfokú körültekintéssel, gyöngédséggel, megértéssel, türelemmel fogadjuk. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. Ha lehetséges, minél hosszabb időn keresztül, fokozatos időcsökkentéssel vegyenek részt a szülők ebben a folyamatban. Ez több szempontból nagyon hasznos. A gyermekeknek a szülői együttlét biztosságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, szokásait. A befogadás során viselkedési rendet tanul meg a gyermek, ami segíti a társas beilleszkedését. Ez idő alatt a gyermekek elhozhatják magukkal azokat a tárgyakat, amelyekhez ragaszkodnak. A befogadásban mindkét óvodapedagógus jelen van. Ennek menetét a szülőkkel megbeszéljük.

Az érzelmek jelzik a gyermekeket ért hatások mikéntjét, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, derűs, otthonos, szeretetteljes légkör vegye körül. A családi légkörben kialakul a gyermekek érzelmi kötődése társaihoz, felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönöz. A közös élmények az óvodáskor végéig biztosítják a gyermekek együttműködését, amiben formálódik egymáshoz való viszonyuk, kialakul az egymásra figyelés képessége, megtanul másokkal szemben toleráns lenni. A gyermekek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztossáruk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. Ezzel is segítve a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását és teret adva az önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek. Ebben kiemelt szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója, egyben társa a gyermeknek. A gyermek nevelésének segítőjeként a dajka is és valamennyi óvodai dolgozó mintául szolgál. Az óvodapedagógus útmutatásai alapján, segítő jelenlétével annyi segítséget nyújt a gyermekek

számára, amennyi feltétlenül szükséges feladataik önálló elvégzéséhez. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudja felelni az elvárásoknak. A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvodapedagógus az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára egyéni sajátosságait figyelembe véve érthetővé, vonzóvá tudja tenni. A gyermekek nevelésében először meg kell teremteni a jó kapcsolatot a szülővel, nagyszülővel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttnevelésben. Az erkölcsös magatartás konkrét viselkedésben nyilvánul meg: egymásra figyelésben, együttműködésben, segítőkészségben, együttérzésben. Az erkölcsi nevelés legfontosabb feladatának az önismeret, az öntudatos és felelősségteljes magatartás, a helyzetfelmérésre és a döntésre való képesség kialakítását és az elsajátított szabályrendszerek helyes alkalmazását kell tekinteni.

Óvodánkban integráltan, inkluzív nevelési módszerekkel foglalkozunk az egészséges és a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel. A fejlesztés során az egyénhez igazodunk, azaz a gyermekre a nehézségeik és/vagy erősségeik feltárására és fejlesztésére törekedve az esélyegyenlőség a megismerés, a felismerés és a befogadás elvének követésével.

A hátrányos helyzet a szociokulturális hátrányt, az ingerszegény környezetet, az érzelmi labilitást és az elhanyagoló bánásmódot is magában foglalja. Az óvodapedagógus tapintattal, empátiával, lehetőleg minél korábban észlelje és tegyen lépéseket a helyzet javítására, a megoldás keresésére.

Az óvodapedagógusnak a kiemelten tehetséges gyermekek felismerése is feladata. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint, különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel. Ezért fontos felismerni a tehetséges gyermekeket és javaslattal éljen a szülő felé a tehetséggondozást illetően.

Óvodapedagógiai munkák során a kiválóan kreatív gyermekek saját csoportjukban élik óvodás életüket. Elsősorban játszanak, azzal foglalkoznak, amivel akarnak, szeretnek. Kötelességünk, hogy segítsük őket a továbbfejlődésben, erősítsük erős oldalukat, erősítsük gyenge területeiket, olyan légkört alakítsunk ki a gyermekek körül, amely őket elfogadja, személyiségüknek fejlődését segíti. Vegyes életkorú csoportban a mindennapi tanulós cselekvéses helyzetekbe építi be az óvónő, a kreativitásokat fejlesztő feladatokat, többletismereteket. A gyermekek szabadon dönthetnek, részt kívánnak e venni a felkínált tevékenységekben. Ezek a tanulós helyzetek nyitottak, bármikor elérhetőek, de a kilépés lehetősége is biztosított a gyermekek

számára. Az óvodapedagógusnak az a szerepe, hogy észre vegye, támogassa és komplex ismeretekhez juttassa a gyermekeket.

A hagyományápolás érzelem fokozó eszközeivel tudatosan gazdagítjuk a nevelési eszközeinket. A hagyomány épüljön be a gyermekek életébe, így megőrizve az előttünk járó nemzedékek által felhalmozott tudást. A családok bevonásával, a közös készülődéssel elősegítjük a gyermekek örömezését. A várakozás, a varázslat legyen meg az óvodai ünneplésben. Egyik ünnepnek sem lehet célja a büntudatkeltés, bármilyen kirekesztés, megbélyegzés. Az óvodai ünnep a rákészülés jegyében történjen, a várakozás közös szertartásainak kialakítása, a közös ajándékkészítés, süteménysütés, a csoportszoba közös feldíszítése, a közös öröm adja a hangsúlyt. Átérik az ünnepnapok másságát, a bensőséges összetartozás élményét, alapozódik az „ünnepelni tudás” képessége. Ezen a gyermeki élmények hatnak a családok szemléletmódjára, az óvoda megteremtheti a családokkal való együttműködés sajátos formáit. Az esetenkénti szereplés a gyermeknek, óvodapedagógusnak örömforrás legyen, felszabadultság, jókedv jellemezze a csoportot.

A néphagyomány élményt ad, ismeretekhez segít, fejleszti az ízlést, közösséget épít, viselkedési mintákat közvetít, megalapozza a gyermek érzelmi, hitbeli, esztétikai és morális biztonságát. Az ünnepek, a hagyományok ápolása közelebb hozzák a szűkebb és tágabb környezet eseményeit a közös élmény erejével fokozzák gyermekeink közösséghez tartozását. Meggyőződésünk, hogy az óvodás gyermeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltető hagyományokat megismerje, ezekről pozitív élményeket szerezzen, és ez által hiteles, követendő mintát kapjon. A gyermek családtagjaival, társaival olyan külsőségekben, tartalmunkban visszatérő élményeket él át, melyek otthonához, szülőföldjéhez kötik, életre szóló útravalót kap.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

### **Óvodánk hagyományai:**

- Születésnap

- Csoportok által szervezett lehetőleg egész napos, várost elhagyó kirándulás, figyelembe véve az adott csoport fejlettségét.
- Ajándékkészítés a csoportban az újonnan érkező óvodásoknak illetve a búcsúzó nagycsoportosoknak.
- Gyermek műsorok - csoportok közti ünnepek, néphagyomány feldolgozása, városi ünnepek, felkérés illetve jelentkezés alapján.

### **Óvodánk ünnepei:**

- Mikulás
- Adventi készülődés
- Farsang
- Húsvéti készülődés
- Anyák napja - személyes percek, sarkos
- Gyermeknap
- Évzáró, nagycsoportosok búcsúztatása

### **Óvodánk megemlékezései:**

- Magyar Népmese napja – szeptember 30.
- Állatok világnapja - október 4.
- Márton napja - november 11. - néphagyomány
- Nemzeti ünnep - március 15.
- Víz világnapja - március 22.
- Az egészség világnapja - április 7.
- Föld napja – április 22.
- Nemzetközi Vöröskereszt napja – május 8.
- Madarak és fák napja - május 10.

## Óvodapedagógus feladatai:

- Végezze szeretetteljes odafordulással a befogadást a szülőkkel való egyeztetés alapján.
- Teremtsen biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapokat.
- Teremtsen olyan szituációkat gazdag, változatos tevékenységrendszerben, amelyekben a gyermek választásaiban, döntéseiben, a helyzetmegoldásaiban való tájékozódása során megtanulja irányítani saját érzelmeit.
- Alakítsa ki a csoport sajátos, derűs légkörének hagyományait – közös ajándékkészítés, süteménysütés, csoportszoba közös feldíszítése, a gyermeki lélek ünneplőbe öltöztetése -.
- Elégítse ki a gyermek tevékeny szükségletét, melyhez biztosítson nagy szabadságot a pontos határok megjelölésével.
- Segítse a gyermekbarátságok kialakulását, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősödését, akár csoportok közötti közös tevékenységekkel.
- Készítse el a csoportnaplóba január 31-ig a szociometriai felmérést a csoportjáról.
- Alakítsa ki a közösségi élet szabályait és erősítse a társas élet szabályaihoz való alkalmazkodást és önérvényesítést.
- Bátorítson minden gyermeket a csoporton belül, hogy a belső elégedettsége, pozitív én-képe kialakuljon.
- Fejlessze a társakért, a csoportért érzett felelősséget.
- Alakítsa ki a gyermekekben a szülőföld szeretetével kapcsolatos pozitív érzelmeket.
- Fordítson gondot a város épített környezetének, műemlékeinek megismerésére. Rakja le a lokálpatriotizmus alapjait.
- Kezelje a konfliktusokat, a gyermeki jogok tiszteletben tartásával.
- Alakítsa ki a gyermekekben az erkölcsi értékeket - igazmondás, őszinteség, jó-rossz felismerése, stb.
- Legyen modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda felnőtt dolgozóinak viselkedése és kommunikációja a gyermeki magatartás és beszédfejlődés alakulása szempontjából.

- Segítse a gyermekeket a másság elfogadásában, legyen empátikus.
- Kérje speciális felkészültséggel rendelkező szakember segítségét a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében.
- Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét - simogatást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést.
- Törekedjen közelebbi és távolabbi célok felállítására a közös tevékenység érdekében.
- Töltse meg érzelemmel az ünnepeket, hagyományokat.
- Dolgozzon fel egy néphagyományt és mutassa be a csoportjával, melyet rögzítsen a csoportnaplóban, szeptember 15-ig.
- Erősítse a gyermekekben a közösséghez való tartozás érzését az ünnepeken, hagyományokon keresztül.
- Törekedjen arra, hogy a 'szereplések' örömet, élményt jelentsenek a gyermekeknek, gyermekközpontúak legyenek (anyagában, időtartamában, megvalósításában).
- Biztosítsa a közös örömet, együttlétet az édesanya egyéni köszöntése során – Anyák napja -
- Törekedjen a csoportjában, a tanévben legalább egy alkalommal egész napos, várost elhagyó kirándulás szervezésére.

### **Gyermekek tevékenységei:**

- Aktívan vegyenek részt a csoport játékában, munkájában.
- Tevékenykedjenek szívesen és örömmel a közösségért.
- Tartsák be a kialakult szokásokat és figyeljenek, azok mások általi betartására.
- Kapcsolódjanak be az ünnepek előkészítésébe, lebonyolításába.
- Alkalmazzák fejlettségükhöz mértén egyre önállóbban a szokásokat és szabályokat.
- Alkalmazzák a konfliktuskezelés csoportban kialakított gyermeki szabályait.
- Törekedjenek a másság megértésére, elfogadására.



- Legyenek nyitottak, érdeklődők a néphagyományok és városunk nevezetességeinek megismerésére.

#### **A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:**

- Aktívan vesznek részt a közös tevékenységekben.
- Betartják a közösségi szokásokat, magatartási normákat.
- Segítenek szükség esetén társaiknak és a felnőtteknek.
- Kialakul a közösség iránti igényük, észreveszik a hiányzókat.
- Meghallgatják türelemmel, érdeklődéssel társaikat és a felnőtteket.
- Rendelkeznek egészséges önbizalommal.
- Kialakítanak baráti kapcsolatokat.
- Végeznek hasznos tevékenységet a közösségért, együttműködnek egy célért a közösség érdekében.
- Tudnak önállóan dönteni, konfliktusokat megoldani, önálló véleményük van.
- Aktív részesei az ünnepek, hagyományok, néphagyományok alakításának, lebonyolításának.
- Legyenek ismereteik városunk nevezetességeiről.
- Elfogadják a kiemelt figyelmet igénylő társaikat.

#### **6.1.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása**

*Az anyanyelvi nevelés célja, hogy az óvodás gyermek beszédészlelésének, beszédmegértésének fejlesztése, beszédaktivitásának fokozása, nyelvi és kommunikációs képességeinek kibontakoztatása megvalósuljon az óvodában.*

A nyelv a kapcsolatteremtés, az önkifejezés alapvető eszköze. Az óvodába kerülő gyermekek beszéd és kommunikációs képességei igen eltérőek. Többségük jól beszél, életkorának megfelelő szókinccsel rendelkezik, rövid mondatokat mond, képes magát megértetni, van

azonban olyan óvodás, aki keveset beszél és alig-alig képes magát megértetni. Az óvodába kerüléssel a kommunikációs lehetőségek is kitarulnak. Derűs, tevékenységre ösztönző légkörben a gyermekek meg akarnak nyilvánulni, kialakul beszédkedvük. Az óvodapedagógus, de az óvoda valamennyi felnőtt dolgozójának beszéde, beszéd közbeni magatartása minta lesz a gyermekek számára. Az óvodapedagógus türelmes, empátikus magatartása során kialakul a gyermek beszédkedve. A beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége a mesélés, verselés, mondókázás, amelynek helye és ideje van az óvodai mindennapokban.

Az óvodás gyermeknél az önkifejezés, a kommunikáció legfőbb eszköze a játék, különösen a szerepjáték. Itt nagyon jól eljátsszák vágyaikat, a játékon keresztül kommunikálnak egymással. A játék közben kialakuló társas kapcsolatok lehetőséget adnak a szóbeli megnyilvánulásra, párbeszéd kialakulására. A dramatizálás, bábozás során szintén lehetőség van a kapcsolatfelvétel és kapcsolatfenntartás gyakorlására, úgy, hogy nem a gyermek szólal meg, hanem a bábú. Ez gátlásoldásra is jó.

Anyanyelvi nevelés során a gyermekben alakul az igény és készség a kapcsolatteremtésre, a nyelvi kommunikációra, egyúttal a szociális viselkedés, társra figyelés, szóbeli, alkalmazkodásbeli szabályok tiszteletben tartása és a beszédfigyelem is fejlődik. Az a gyermek, aki szívesen beszél, az anyanyelvét értő-, szerető-, ápoló iskolássá, felnőtté válik.

Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Nyugodt, szeretetteljes légkörben a gyermekek bátran megnyilatkoznak. Beszéd által erősödik biztonságérzetük, növekszik tájékozottságuk, fejlődik beszédképességük, anyanyelvi kultúrájuk. Az óvoda fejlesztési feladatainak a család, a környezet megismeréséből kell kiindulnia és a gyermekek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejtenie.

Várjuk meg, amíg a gyermekben megszilárdul az anyanyelv struktúrája, csak azután következzen az idegen nyelv. Szerencsés, ha az óvodás gyermek idegen nyelvvél való ismerkedését megelőzi az óvodapedagógus és a szülő közös egyeztetése, megbeszélése.

*Az értelmi nevelés célja*, hogy a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a spontán és tervezetten szerzett tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítsunk a gyermekeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetről. Különösen figyelve arra, hogy a gyermekeinknek képzelet és kreativitás fejlődését ösztönző környezettel biztosítsuk.

## **Óvodapedagógus feladatai:**

- Biztosítsa a beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkört.
- Ismerje meg a gyermekek, a családok anyanyelvi kultúráját.
- Tárja fel a szociokulturális háttérből fakadó nyelvi nehézségeket.
- Legyen példa értékű nyelvi kultúrája, törekedjen folyamatos fejlesztésére.
- Motiváljon kommunikációja során hangszínével, hangerejével, arcminikájával is.
- Törekedjen szemléletességre.
- Bővítse folyamatosan a gyermekek szókincsét.
- Fejlessze a gyermekek beszédmegértését, alakítsa beszédfigyelését.
- Elégítse ki a gyermekek közlés vágyát, miértjeikre kapják meg a választ.
- Ismerje fel a beszédhibákat, szükség esetén kérje szakember segítségét.
- Alapozza meg a gyermekek nyelvtanilag helyes beszédstílusát.
- Biztosítsa a spontán és kezdeményezett kommunikációs helyzetek feltételeit.
- Vallja magáénak az anyanyelvi nevelés komplex értelmezését.
- Biztosítson a csoportjában könyves környezetet a gyerekek számára.
- Tartsa meg az anyanyelvi játék közvetlen, indirekt jellegét a játék keretein belül.
- Közvetítsen az óvodai beszélő környezet során anyanyelvi értékeket.
- Helyezzen hangsúlyt a befogadás időszakában a felnőttek gyermekekkel való ölbeli játékára, mondókázására.
- Jelölje a csoportnaplóban a dramatizálásra, bábozásra szánt meséket.
- Segítse a gyermekek érdeklődésének felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- Fejlessze a gyermekek kíváncsiságán, utánzási kedvén keresztül az értelmi képességeket - érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást - különös tekintettel a kreativitásra.

- Fejlessze a gyermekekben a kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozásával az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- Segítse a gyermekeket, hogy az érzelmi alapigények biztosításával - biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet - érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással szabadon kifejezhessék.

### **Gyermekek tevékenységei:**

- Vegyenek részt spontán és szervezett kommunikációs tevékenységekben gyermek – gyermek és gyermek – felnőtt között.
- Végezzenek kommunikációs helyzetgyakorlatokat.
- Kapcsolódjanak be anyanyelvi játékokba.
- Kapcsolódjanak be illetve kezdeményezzenek bábozást, dramatizálást.
- Játsszanak el különböző élethelyzeteket.
- Gyakorolják az udvariassági formákat, szokásokat.

### **A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:**

- Beszédük folyamatos, összefüggő, jól szerkesztett, nyelvtanilag helyesen felépített.
- Meghallgatják türelmesen társaikat és a felnőtteket.
- Helyesen használják a névutókat, névmásokat.
- Használják és értik a metakommunikációs jelzéseket.
- Kiejtenek tisztán minden beszédhangot.
- Tudnak képekről összefüggően gondolatokat elmondani, ok-okozati összefüggések felismerésével.
- Kezdeményeznek párbeszédet egymással és felnőttel, valamint bábozáskor és dramatizáláskor is.

- Elsajátítanak olyan gondolkodási műveleteket, amelyek megalapozzák az iskolai olvasás és írás tanulását.

## 7. Az óvodai élet megszervezése

A gyermekekre nagy hatással van a feszültségektől mentes együttlét, az örömteli hangulat, az óvodapedagógus érzelm gazdagsága, az óvoda egész életének átgondoltsága. A *napirend* javaslatot, tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek. Ennek alapján minden csoportban az óvodapedagógusok dolgozzák ki a gyermekek számára leginkább ideális napirendet. A jól kidolgozott napirend a maga rugalmasságával lehetőséget biztosít az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, a szabad játékra. A napirend tervezésénél figyelembe vesszük a helyi szokásokat, igényeket, a gyermekek szükségleteire, gondozására fordítható időkeretet. A napirend az óvodába érkezéstől egészen a hazamenetelig folyamatos. A folyamatos napirendben biztosítani kell a gyermeknek a lehetőséget, hogy a meglévő fejlettségi szintjéről, egyéni tempóban haladva tudjon fejlődni. Ebben a napirendben az óvodapedagógus és a nevelőmunkát segítő munkatárs élni tud az egyéni differenciált segítségadás lehetőségével. A gyermekek számára megszűnik vagy legalábbis nagyon minimálisra csökken a várakozás, a sűrűség, viszont megnő a szabad játékra fordítható idő. A folyamatos napirend szükségessé teszi az óvodapedagógus és a nevelőmunkát segítő munkatárs szakszerű, rendkívül összehangolt munkáját, a feladatmegosztást.

A napirend tervezése az óvoda nyitva tartásától a zárásig tart. A napirendben rögzíteni kell a növekvő időtartamú csoportos foglalkozás, a délelőtti mindennapos mozgás, az étkezések, a pihenés időpontját. Napirendünket, a stabilitást megtartva rugalmasan kezeljük.

A játék folyamatosságát a folyamatos napirend biztosítja, így a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül játszhatnak. Kivétel a déli étkezés, mely együtt történik, valamint, ha udvarra megy a gyermekcsoport. A játékba ágyazott tanulás tervezése, szervezése 5-35 percben - lehetőség szerint - komplexen valósul meg. A foglalkozások feldolgozásának mélysége alkalmazkodik a gyerekek életkori és egyéni adottságaihoz. Így van lehetőség az egyéni differenciált képesség fejlesztésre. - A tevékenység során a kicsik, középsősök bármikor elmehetnek játszani, ha elfáradtak, vagy nem érdekli őket a téma. Természetesen ez a nagycsoportosoknak sincs megtiltva, de azért velük szemben már mások az elvárásaink. – Pedagógiai Programunk mellékletében található egy vázlat minta.

A mindennapos mozgás, elsősorban mozgásos játékokkal minimum 15 perce napi feladata az óvodapedagógusnak. A délutáni pihenés a gyermekek számára élettani szükséglet. A délutáni pihenés időtartama a gyermek egyéni igényeihez igazodóan 1 – 2 óra és a felkelés lehetőleg folyamatosan történjék.

*Hetirend* összeállításánál törekedni kell a stabilitásra és a mobilitásra. Egyrészt legyen stabil, amennyiben a visszatérő tevékenységek a megszokott napokon vannak pl: mozgás. Legyen mobil, azaz rugalmas, így lehetőséget adva az aktualitásokra, a gyermekek kezdeményezéseinek napirendbe illesztésére.

A hetirend biztosítja a megfelelő időtartamú differenciált tevékenységek szervezését.

### **Tevékenységi formák:**

- Mozgás
- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenységformák megtartása mikrocsoportos, kötetlen formában történjen. A kötetlenség a gyermekre vonatkozik, de az óvodapedagógus köteles figyelemmel kísérni, hogy a gyermek ne maradjon ki egyetlen játékba integrált tanulási tevékenységből sem.

Szükséges a zavartalan működéshez, hogy a tanévnyitó nevelési értekezleten a csoportok óvodai szinten egyeztessék a hetirendet, valamint szintenként a zsúfoltság, a felesleges várakozási idő kiküszöbölése érdekében a napirendet is.

### **Szakmai dokumentumok, amelyek segítik az ellenőrzést, elemzést, értékelést:**

- *Óvoda éves munkaterve*, mely tartalmazza az aktuális nevelési, szervezési és tanügy-igazgatási feladatokat.
- *Csoportnapló*, mely tartalmazza a gyermekek fejlettségi szintjére alapozott célokat és feladatokat, a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó tevékenységeket, az életkori sajátosságokra épülő készség, képességfejlesztést, a törvényi előírásoknak megfelelően.

Éves tevékenységi-fejlesztési tervet írunk szeptember 15-ig, melyből folyamatosan készítjük a kétheti tervet. Tevékenységi-fejlesztési terv zárása június 15-ig történik.

Nevelési tervet félévente készítünk szeptember 15-ig illetve február 15-ig, valamint zárjuk január 31-ig illetve augusztus 31-ig.

A tervezés mindig a zárásra épül.

- *Fejlődési napló*, mely tartalmazza a gyermek anamnéziséét, bemeneti mérést, készség-, és képességszintjeit, a fejlesztési feladatokat. A fejlődési napló része:

Az anamnézis lap, melyet a gyermek óvodába lépését megelőző első szülői értekezleten vesznek fel az óvodapedagógusok. Javasoljuk, hogy az óvodapedagógus személyes beszélgetés során a szülővel közösen töltse ki az adatlapot.

Fejlődési napló, mely kitöltése félévente - november 30-ig (középső-, nagycsoportos korú gyermek) és május 31-ig – (valamennyi gyermek) történik meg. A gyermekek fejlődéséről az óvodapedagógusok rendszeres tájékoztatást adnak a szülőknek fogadóóra keretében.

### **Az óvodai szakmai dokumentumok kapcsolata és egymásra épülése:**

#### **Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja**



#### **Helyi Pedagógiai Programja**



#### **Az óvoda éves pedagógiai, működési munkaterve**



#### **Csoportnapló nevelési, fejlesztési programja**



#### **Fejlesztési napló a gyermekek egyéni fejlődési, fejlesztési tervével**

## 8. Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző intézményekkel, szervezetekkel. A kapcsolatok alakításában az óvoda a kezdeményező. Kapcsolattartásunkra a nyitottság, a folyamatos tartalmi kapcsolat kialakítására való törekvés a jellemző.

### **Kapcsolataink:**

- Család
- Bölcsőde
- Általános Iskola
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Gyermekjóléti szolgálat
- AGORA - Gyermek Háza
- Mesebólt Bábszínház
- Uszoda
- Egészségügyi Szakszolgálat
- Nemzeti, kisebbségi szervezetek, önkormányzatok - igény esetén
- A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

### **Kapcsolattartás formái:**

- látogatás, tapasztalatcserék, eset megbeszélések
- szakmai programok, továbbképzések
- ünnepeken, rendezvényeken való részvétel



- tájékoztatás, jelentési kötelezettség
- fogadóórák, értekezletek

Az óvoda éves munkaterve rögzíti a kapcsolattartókat és éves konkrét feladataikat.

Legfontosabb és legszorosabb kapcsolatunk a gyermekek *családjával* van. Az óvoda folytatja és kiegészíti a családban megkezdett nevelési folyamatot, a szülőt nevelőtársnak tekinti. Az óvodai nevelési folyamatok és az óvodapedagógus nyitottsága lehetővé teszi a szülőknek, hogy igényeiknek megfelelően alakítsák ki kapcsolatukat az óvodával s legyenek részesei gyermekeik nevelésének.

A családban végbemenő funkcionális változások következtében sajnos egyre gyakoribb, hogy az óvodára hárul a fejlődésben történő lemaradások korrigálása, a családi nevelésben felmerülő hiányok pótlása. Az óvodapedagógus igyekszik figyelembe venni a családok egyediségét és segítségnyújtása során hangsúlyt helyez arra, hogy a családhoz illesztett megoldásokat megtalálja. A gyermek fejlődéséért vállalt közös felelősség az egyenrangú nevelőpartneri viszonyban valósuljon meg. Az együttnevelésben fontos a tapintat, nyitottság, őszinteség, rugalmasság, bizalom, megértő türelem. Minden egyes családdal való kapcsolatteremtés, együttműködés a gyermek védelmét és fejlődését segítse. A szülő találjon támaszt és társat az óvodapedagógusban a gyermeke fejlesztéséhez.

#### **A családdal való együttműködés formái:**

- Óvodai beiratkozás
- Családlátogatás szükség esetén
- Napi kapcsolattartás - naponkénti rövid párbeszéd
- Szülői értekezletek - óvodai illetve csoport, időpontjait és témáit határidővel, felelőssel az óvoda éves munkaterve és a csoportnapló rögzíti, melyekről feljegyzés készül, a csoport szülői értekezlet feljegyzését a csoportnaplóba tesszük.
- Nyílt napok - időpontjait az óvoda éves munkaterve rögzíti.

- Közös ünnepek, rendezvények - munkadélutánok, sport programok, kirándulások, csoport ünnepek szülőkkel, csoport ünnepek és rendezvények gyermekcsoportok között.
- Fogadóórák - előzetes egyeztetés szükséges, igény szerint, személyre szabott, lehetőségét ki kell függeszteni a szülő által látható helyen.
- Szülők Közössége - kezdeményező és koordináló szerepe van az óvoda és a család folyamatos együttműködésének elősegítésében.
- A Jövő Nemzedékéért Egyesület - Az egyesület közhasznú társadalmi szervezet. Célja, tevékenysége: a Szombathelyi Kőrösi Csoma Sándor Utcai Óvoda pedagógiai programjának, célkitűzéseinek megvalósítását hivatott elősegíteni. A célok teljesítése érdekében ismeretterjesztő, kulturális, sport, képességfejlesztő előadásokat illetve programokat szervez, támogat, közreműködik az ezekhez szükséges feltételek megszervezésében. Az egyesület vezetősége és tagsága koordinálja a szülőkkel való folyamatos együttműködést.

Kiemelt figyelmet fordítunk a *Gyermekjóléti szolgálattal* való kapcsolatunkra. A gyermekvédelem minden gyermekre kiterjedő gondoskodás. Pedagógiai, pszichológiai, szociális, egészségügyi, jogi feladatok összessége, amely a gyermekek gondozását, ellátását, nevelését, érdekvédelmét hivatott biztosítani. Ez rendkívül sokrétű, összetett, komplex feladatrendszer. Óvodánkban óvodapedagógus-gyermekvédelmi felelős koordinálja ezen tevékenységet, tartja a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgálattal, tájékoztatást ad az óvoda óvodapedagógusainak ilyen irányú feladataikról, nyilvántartja és figyelemmel kíséri a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, kapcsolatot tart a szülőkkel a házirendben meghatározott időben és formában. Ilyen irányú óvodapedagógusi munkánkat a jogszabályban meghatározottak szerint igyekszünk végezni. Hangsúlyt helyezünk a prevencióra, probléma esetén gyors, hatékony segítségnyújtásra törekszünk.

Törekszünk a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményeivel, külföldi magyar óvodákkal való szakmai kapcsolat kiépítésére.

## 9. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

### 9.1 Játék

A *játék*tevékenység célja az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása.

A játék alapvető, elsődleges tevékenysége a gyermeknek. Legfontosabb, legfejlesztőbb, leghatékonyabb területe az óvodai életnek a szabad játék. A játékban ismereteket szerez, dolgoz fel, kipróbálja önmagát, fejlődik személyisége, megtapasztalja a körülötte lévő világ sokszínűségét, sikerélményhez jut.

A játék alapja a gyermeki élmény. Fejlődik motoros, szociális és verbális tanulása is. Olyan örömteli, önként vállalt, önálló aktivitást igénylő folyamat, amelyben a gyermek saját maga elé állít akadályokat, hogy legyőzze azokat. A játékban a gyermek feldolgozza az őt ért érzelmi hatásokat - negatív, pozitív -, amely gyógyítóan hat személyiségfejlődésére, feszültségoldásra, pszichés öngyógyításra ad lehetőséget.

Az óvodapedagógus játéksegítő, támogató, élménybiztosító, indirekt játékirányító szerepe elengedhetetlen. A különböző jellegű játékokhoz különféle játékre csábító, állandó és ideiglenes, a gyerekek eltérő igényeit kielégítő játszóhelyek kellenek. Ezek a helyek rugalmasan változtathatók, átalakíthatók. A berendezési tárgyak /asztal, szék/ könnyen mozgathatók, variálhatók legyenek, a gyermek igényeihez, fantáziájához szükséges mértékben változtathassa. Ha lehetőség van rá a gyermek biztonságát szem előtt tartva, kitágíthatjuk a teret és szervezhetnek játékot öltözőben, folyosón is.

Az udvaron legyen minden csoportnak állandó helye, de ugyanakkor legyen átjárható is, hogy más csoportba járó barátaikkal is együtt játszhassanak.

A játékeszköz megválogatásában tükröződik az óvodapedagógus igényessége. Lehetőleg minél több természetes anyag legyen. A különböző részképesség fejlesztő játékokra ugyancsak szükség van.

*Gyakorlójáték* kiindulópontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, amely újra és újra ismétlésre készíti a gyermeket. Lényege valamilyen újszerű cselekvés ismételtetése, amely örömet okoz.

*Szimbolikus és szerepjátékban* kifejezésre jutnak a gyermekek valóságról szerzett tapasztalatai, benyomásai, ismeretei, elképzelései, az eseményekhez fűződő élményei.

*Dramatizálásban, bábozásban* a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. Irodalmi élményeiket is szabadon dramatizálhatják, bábozhatják. Ennek feltétele, hogy az irodalmi alkotások érzelmileg megragadják a gyermeket, valóban esztétikai élményt jelentsenek számukra.

*Építő-, konstruáló játék* a játék igényéből indul ki kötetlen formában. A gyermekek átéli az „én készítettem” alkotás örömét a kreatív tevékenységek során.

A *szabályjáték* minden esetben pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. A szabályok megváltoztatása a játék megszűnéséhez vagy jellegének megváltozásához vezet. A gyermek önállóságát ebben a játéktípusban a szabály önkéntes vállalása jelenti. Értelemfejlesztő szabályjátékokkal, szenzitív játékokkal változatosabbá tehetők a nevelési módszerek, a gyermekek számára pedig érdekesebbé válnak a foglalkozások, befogadóbbá válnak a külső világ ingereire. Ezek a játékok jól alkalmazhatók egyéni fejlesztésre, felzárkóztatásra is.

### **Óvodapedagógus feladatai:**

- Ismerje meg a gyermek otthoni játéktevékenységét.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek otthoni játékukat elhozhassák, elsősorban a befogadás időszakában, hosszabb hiányzás utáni időszakban.
- Alakítson ki családi, szeretetteljes légkört, ahol a gyermek szabadon dönthet, hogy kivel játszik és milyen játékot választ.
- Biztosítsa a szabad játékhoz szükséges helyet, időt, anyagokat, eszközöket, játékszereket, élményeket a folyamatos napirend keretében.
- Tartsa tiszteletben a gyermeki játék önállóságát, szabadságát.
- Vezessen be annyi szabályt a csoportban, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását.
- Teremtsen lehetőséget arra, hogy szabadon, kreatívan használhassák a rendelkezésre álló eszközöket, berendezési tárgyakat.

- Játsszon együtt a gyermekekkel, játékirányítása legyen indirekt.
- Szervezzen és vállaljon szerepeket, hogy a különböző kapcsolatok kialakítása minta legyen a közös cselekvéshez.
- Nyújtson segítséget az ötletek megvalósításához, vegyen részt az ötletek megvalósításában segítő felnőttként.
- Segítse a gyermekeket abban, hogy minél többféle szerepet megformálhassanak és a szerepegyeztetésben sikeresek legyenek.
- Biztosítsa a több napon keresztül tartó játék lehetőséget.
- Nyújtson ismereteket, tapasztalatokat játékon keresztül.
- Fejlessze szabály- és feladattudatukat játékon keresztül is.
- Biztosítsa a gyermekek részére a gyakorlati probléma-, és feladatmegoldást.
- Fejlessze a gyermekek beszédképességét a játék során.
- Kezdeményezzen anyanyelvi játékokat.
- Erősítse meghitt beszélgetésekkel a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét.
- Tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra átélhessék.
- Biztosítson minél több játéklehetőséget a szabadban.
- Biztosítsa a mozgásos játékok lehetőségét az udvaron és a csoportszobában.
- Segítse az udvari szerepjáték kibontakozását.
- Szervezzen közös élményeket nyújtó látogatásokat, sétákat, kirándulásokat.
- Közvetítse a gyermekek felé, hogy a rászorulókat felkarolni, segíteni kell.
- Fogadja el megfelelő toleranciával minden gyermek másságát.

### **Gyermekek tevékenységei:**

- Válasszanak szabadon játéktevékenységet.
- Birtokolják szabadon a játékeszközöket.
- Rendezkedjenek szabadon a csoportszobában az előre megbeszélte szabályok szerint és kreatívan használják a tárgyakat.
- Vegyenek részt a játékok elrakásában, a csoport rendjének helyreállításában.
- Tolerálják társaik másságát játékaikban is.
- Gyakoroljanak különböző mozgásos, hang- és beszédjátékokat.
- Játsszanak különböző anyagokkal.
- Vállaljanak változatos játékszerepeket, használjanak szimbólumokat a „mintha” helyzetek megteremtéséhez.
- Szervezzenek szerepjátékokat, a szerepeket osszák szét.
- Törekedjenek konfliktusaik önálló megoldására, keressék a mindenkinek elfogadható megoldást.
- Készítsenek kiegészítő játékeszközöket, kellékeket ötleteik alapján.
- Mozgassák kifejező módon a bábokat, dramatizálják a meséket.
- Segédkezzenek a meghibásodott játékeszközök megjavításában.
- Gyűjtsenek természetes anyagokat séták, kirándulások alkalmával és használják fantáziadúsán barkácsolásukban.
- Játsszanak énekes és mozgásos szabályjátékokat.
- Alkossanak szabályokat.
- Gyakorolják az értelmi képességeket fejlesztő szabályjátékokat.

### **A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:**

- Képesek egy témában több napig elmerülni.

- Vállalnak irányító és irányított szerepet a számukra kevésbé szimpatikus szerepekben is.
- Kezdeményeznek önállóan is barkácsolást.
- Képesek bábozáskor a szöveg és a bábmozgatás szinkronba hozására.
- Képesek eljátszani hosszabb meséket.
- Törekednek valóság-hű megjelenítésre a konstruáló játék során.
- Megkövetelik a szabályok pontos betartását és maguk is törekednek a szabályok pontos betartására.
- Kialakul az egészséges versenyszellem.
- Megjelenik társas viselkedésükben a közösség által elvárt viselkedési szabály.
- Megjelenik játékukban az önállóság, kreativitás.

## 9.2 Verselés, mesélés

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

*A vers, mese célja* szépségének, kifejező erejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása, a korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése. A gyermek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével. Naponta mondott mesék, versek, mondókák, kiszámolók a gyermek belső képalkotását és érzelmi biztonságát alakítják.

Az irodalom legfontosabb feladata az önmegismerés, a beavatódás a körülöttünk lévő világba. Az óvodában felkínálható irodalom, mondókák, versek, mesék, olyan varázseszközök a kezünkben, melyekkel a gyermekek értelmi, érzelmi szükségleteinek kielégítésén túl az anyanyelvi kompetenciákat is fejleszthetjük. A jó választáshoz figyelembe kell venni a

gyermeki érdeklődés szakaszosságát, az óvodáskorú gyermek fejlődépszichológiai, érési sajátosságait.

A verset a hangzás és a hangulat felől fogják meg a gyermekek. A vers játék a nyelvvel, az érdekesen, szépen hangzó beszéddel. Mondani kell és nem tanítani. A versmondás megközelíthető a mozgás, a ritmus, a verszene és a hangulat, a költői kép felől. Az óvodai versek nagyobb hányadát a magyar népi mondókagyűjteményekből, a vers- és találós-kérdés gyűjteményekből válogatjuk, de gyermeki szükséglet is a kortárs gyermekköltészet felkínálása, megismertetése.

A mese örömforrás és társas élmény, amely életkori hatásával nagy belső energiákat mozgósít. Oldja a szorongást, az indulatok feldolgozására, belső képteremtésre tanít. A mese képekre, szimbólumokra, akciókra fordítja le a világ jelenségeit, s így kínál lehetőséget a tudattalan feszültségek feloldására. A mesemondás sikerességéhez a bensőséges atmoszféra a meseillúzió előfeltételeként járul hozzá.

Az óvodáskor egyik jellemzője, hogy a gyermekek szívesen halandzsáznak, találnak ki saját verset, mesét, melyet gyakorta kifejeznek mozgással vagy éppen ábrázolással.

Az óvodában szerzett esztétikai, irodalmi élmények és a népköltészet érték közvetítő hatásai a fejlődő személyiség irodalomhoz való későbbi viszonyát befolyásolják.

### **Óvodapedagógus feladatai:**

- Ismerje meg az egyes gyermek otthonról hozott irodalmi élményeit és beszédértésének fokát.
- Legyen igényes az irodalmi anyag válogatásában, válogasson a népi, a kortárs irodalmi művek sokaságából.
- Teremtse meg a meséléshez szükséges családias, szeretetteljes légkört.
- Teremtsen alkalmat és eszközöket a kedvelt mesék, verses mesék eljátszásához.
- Alakítsa a gyermekek belső képalkotását a naponta mondott mesével, verssel, mondókával.
- Fejlessze a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal a nyelvi képességeket.



- Nyújtson társas élményt és örömet a gyermekeknek mese, vers és mondóka mondásával.
- Ismertesse meg a magyar népmesekincset és a kortárs meséket is.
- Olvasson a gyermekeknek folytatásos mesét.
- Nevelje a gyermekeket a könyv iránti tiszteletre, szeretetre.
- Kedveltesse meg a versmondást a vers ritmusán, hangzásán, hangulatán keresztül.
- Ismertesse meg a gyermekeket népi mondókákkal és a hozzájuk tartozó mozgásos játékokkal.
- Bátorítsa a gyermekek saját vers- és mesealkotását, valamint ösztönözze mozgással, ábrázolással történő megjelenítésükre.
- Ismertesse meg a 3 – 7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és kortárs irodalmi műveket.

### **Gyermekek tevékenységei:**

- Mondjanak mondókákat, verseket egyénileg és közösen is.
- Tudjanak önállóan dramatizálni, bábozni hallott egyszerű meséket.
- Találjanak ki maguk is meséket, verseket és próbálkozzanak azok megjelenítésével mozgással, ábrázolással.
- Próbálkozzanak mesék önálló befejezésével.
- Készítsenek kellékeket kedvelt mesékhez.
- Játsszanak hintázó, labdázó, párválasztó, felelgető, csapatokban is hangoztatható tréfás mondókákat.
- Gondoskodjanak csoportjuk könyvespolcának rendben tartásáról, vigyázzanak a könyvekre.

## A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Ismételtnek verseket, rímusokat, mondókákat.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak.
- Megjegyznek 10 -14 gyermekmondókát, 6 – 8 verset és 15 – 20 mesét.
- Tudnak meséket, történeteket, verseket kitalálni és azt mozgással, ábrázolással megjeleníteni, kifejezni.

## 9.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

*Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja a közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. A zenei nevelés felkelti a gyermekek érdeklődését. Megszeretteti az éneklést, az énekes játékokat és tiszta, szép éneklésre szoktatja őket. A mozgás, a ritmus, a zene egymástól elválaszthatatlan egységben jelent zenei élményt az óvodáskorú gyermekek számára. Fontos a felhasznált zenei anyagok - népi, kortárs művek -igényes, életkornak és az adott korcsoport képességszintjének megfelelő válogatása. Az óvodapedagógus által előadható, a gyermek figyelmét fejlesztő zenehallgatási művekkel erősítjük az értékes zene iránti érdeklődést. Szükség esetén figyelembe vesszük a zenehallgatási anyag kiválasztásánál a nemzeti, etnikai, hovatartozást.*

A gyermek minél korábban találkozzon rendszeresen a zenével, jusson hangi, ritmikai élményhez. A zene képes felkelteni és fokozni az aktivitást, szabályozni a feszültséget, indulatokat kelt és levezet, nyugalmat teremt, serkenti a képzeletet, befolyásolja a közérzetet, alakítja a viselkedést. A csend által kap értéket a hangzás, a hangzás által kap lehetőséget a lélek. A harmonikus lélek adja az élet értelmének élményét. Ez a zene lélekformáló, felemelő varázsa.

A gyermekjáték, gyermektánc komplex örömszerző tevékenység, nagy jelentőségű az óvodáskorú gyermek számára. A népi gyermekjátékok, énekes játékok, néptánc tanítása az óvodában azért fontos, mert általuk a gyermekek mélyebben megismerkednek a magyar népi gyermekjátékokkal, az énekes játékok szövegének, ritmusának, dallamának, mozdulatának és cselekményének együttes megjelenítésével, ezáltal a magyar népzenevel. Az óvodás korosztály az énekes-mondókás gyermekjátékok segítségével sajátítja el a néptánc első motívumait. A

néptánc hatására fejlődik a gyermekek ritmus érzéke, mozgáskoordinációja valamint nem elhanyagolható, hogy helyes testtartásra is nevel. A gyermekek értelmileg fogékonyabbá, érzelmileg gazdagabbá válnak. A népi gyermekjátékok gazdag variálási lehetősége, kedvezően befolyásolja a gyermek zenei alkotó képességének kibontakozását, szárnyalását.

A befogadás időszakában elsősorban a felnőttek ölbeli játéka gyermekekkel érvényesül, mely a gyermekek érzelmi világának, egyensúlyérzékének kifejlődésében, ritmusérzékének kialakulásában figyelhető meg.

### **Óvodapedagógus feladatai:**

- Közvetítse az óvodapedagógus mintaszerűen a zenei anyanyelvet.
- Válogassa a zenei anyagot igényesen az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően.
- Szerettesse meg a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékokat, gyermektáncot és szoktassa őket a szép, tiszta éneklésre.
- Bátorítsa a gyermekeket a felnőtt minta spontán utánzására a mindennapi tevékenységükben.
- Fejlessze a gyermekek ritmusérzékét, hallását, zenei emlékezetét és mozgáskultúráját.
- Ösztönözze a gyermekek játékos zenei alkotókedvét.
- Teremtsen teret, lehetőséget a gyermek zenei önkifejezésének gyakorlására.
- Ismertessen meg népi játékokat, hagyományokat, szokásokat.
- Ismertesse meg, szerettesse meg a magyar népzene, néptáncot; vidáman, jó hangulatban sajátíttassa el a táncok egyszerű formáit.
- Ismertesse meg a gyermekeket a különböző hangszerek hangjaival és a környezet zörejangjaival.
- Fejlessze a gyermekek belső hallását játékos gyakorlatokkal.
- Mutasson be érzelmi hatású dalokat, népdalokat, más népek dalait, a magyar műzene darabjait, kortárs művészeti alkotásokat és klasszikus műzenét.

### **Gyermekek tevékenységei:**

- Mondókázzanak és játsszanak dalos játékokat, énekes népszokásokat.
- Mondjanak mondókát, énekeljenek dalokat halkabban- hangosabban, magasabban- mélyebben.
- Gyakorolják különböző módon az egyenletes lüktetést, a gyors-lassú tempót.
- Tapsoljanak vissza ritmus motívumokat.
- Végezzenek dallambújtatást.
- Ismerkedjenek különféle hangszínekkel, zörejangokkal.
- Játsszanak kérdés-felelet játékokat.
- Végezzenek egyszerűbb táncos mozdulatokat, tánclépéseket.
- Hallgassanak népi és egyszerűbb klasszikus zenét és kortárs zenét is.
- Próbálkozzanak zenei improvizálással.

### **A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:**

- Tudnak a gyermekek 4 – 6 mondókát, 15 – 20 dalos játékot tisztán, szép szövegkiejtéssel mondani és énekelni.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Visszaénekelnek tisztán egyszerűbb dallammotívumokat.
- Felismernek különbségeket magas-mély, halk-hangos, gyors-lassú között.
- Felismernek ismert dalokat dúdolásról, hangszerről, egy-egy jellegzetes motívumról.
- Megkülönböztetnek hangszín eltéréseket, egyenletes lüktetést a ritmustól.
- Visszatapsolnak ritmusmotívumokat.
- Használják hangszereket.
- Hallgatnak figyelmesen élőzenét, népdalokat, műzenei szemelvényeket.
- Ismerjék a magyar néptánc alaplépéseit.

## 9.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

*A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka célja, hogy a gyermekekben a művészet, a műélvezet iránti képességeket elültessük, a szép iránti nyitottságukat és igényüket alakítsuk. Az ábrázoló tevékenységet a gyermek, mint örömteli cselekvést élje meg. Az ábrázolás során a gyermek saját szintjén, saját elgondolásai szerint, saját élményeit alkothassa újra, belső képét alakítsa. A különböző tevékenységek, műveletek, technikák gyakorlása közben fejlődik a gyermekek képi, térplasztikai kifejezőmódja, térbeli tájékozottsága, formavilága, színérzékelése, formálódik gondolkodásuk, esztétikai értékrendjük, gazdagodik fantázia és érzélemviláguk. A megerősítő légkörű környezetben a gyermek jókedvvel, szívesen alkot.*

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka közben a gyermeki személyiségfejlesztés komplexitása érvényesül, összhangban a verssel, mesével, énekkel, zenével, mozgással és a környezet tevékeny megismerésével.

Az ábrázolás eszközei motiválják a gyermekeket az alkotó tevékenységre, ezért a megfelelő szabályok kialakítása mellett a gyermekek a nap bármely szakában, igényük szerint használják ezeket az eszközöket.

Az ábrázolás feladata mindazoknak a képességeknek a fejlesztése, amelyek birtokában a gyermek önmaga is képes alkotni és képes mások alkotásaiban gyönyörködni. A gyermek számára lehetőség nyílik az önkifejezésre, differenciáltan fejlődnek különböző képességei, biztosítva van számára az alkotás öröme.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

### **Óvodapedagógus feladatai:**

- Teremtse olyan tárgyi, hangulati feltételrendszert, amely fejleszti a gyermekek képi gondolkodását.
- Biztosítson minél több időt az ábrázoló tevékenységek, technikák gyakorlására, pontosítására.

- Ismertesse meg a gyermekeket különböző anyagokkal, eszközökkel, egyszerű munkafogásokkal, segítse a technikai jártasság kialakítását.
- Neveljen önállóságra, de közben törekedjen mindazoknak a magatartási szabályoknak a betartatására, amelyek a gyermekek testi épségét megóvják.
- Biztosítson lehetőséget az egész nap folyamán a gyermekek élményeiknek és érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra és technikák alkalmazására, eszközök használatára.
- Indítsa el olyan tevékenységek sorozatát, amelyeknek az íráshoz szükséges finommozgások kialakítása a célja.
- Fejlessze az ábrázolási és díszítő kedvet, színek, formák iránti érdeklődést, esztétikai fogékonyságot.
- Éreztesse meg a gyermekekkel az ajándékozás, az ajándékkészítés örömét.
- Vegye figyelembe a tevékenységek megszervezése során az évszakok adta lehetőségeket, ezt a csoportszoba külső megjelenése tükrözze.
- Dekorálják az aktualitásnak megfelelően közösen - óvodapedagógus, gyermek - a csoportszobát, folyosó részt.
- Erősítse az ovis tárlatok, kiállítások szervezésével a gyermekmunkák megbecsülését.
- Biztosítsa a tevékenység differenciált szervezeti formáit.
- Segítse a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakulását műalkotások, népművészeti alkotások nézegetésével, szervezzen múzeum, kiállítás látogatásokat.
- Törekedjen a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

### **Gyermekek tevékenységei:**

- Használják szívesen és örömmel a különböző anyagokat, eszközöket, technikákat.
- Vegyenek részt játékok, bábok, játék kellékek, ajándékok elkészítésében.
- Alkossanak közös kompozíciókat.

- Készítsék elő illetve tegyék el a szükséges eszközöket.
- Gyűjtsék a szülők segítségével is az alkotó munkához szükséges anyagokat, eszközöket.

### **A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:**

- Megjelenítik élményeiket képzalkotásban egyéni módon.
- Jellemző alkotásaikra a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örülnek alkotásaiknak, a közösen elkészített kompozícióknak.
- Egyéniek, részletezőek plasztikai munkáik.
- Együttműködnek, ötletesek, bátrak téralakításban, építésben.
- Rácsodálkoznak a szépre, tudnak gyönyörködni.
- Tudnak beszélgetni az alkotásról, megfogalmazzák saját értékítéletet.

## **9.5 Mozgás**

*A mozgás célja* a gyermekek természetes mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. A gyermekek téri tájékozódásának, helyzetfelismerésének, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek spontán mozgáskedve.

A torna, a mozgásos játékok kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítő képességét. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában, a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásainak felerősítésében, a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, különböző mozgásszervi betegségek kialakulásának megelőzésében, időbeni felismerésében.

Fontos feladatunk az egészséges testi és lelki fejlődés, a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás iránti igény felkeltése és kielégítése, a fizikai, értelmi és akarati tulajdonságok - ügyesség, gyorsaság, mozgáskészség, állóképesség, önfegyelem, szabálytudat és a

cselekvésbiztonság - fejlesztése. A testi nevelés során - az életkor általános sajátosságai szerint - differenciált terhelésre kell törekedni.

A mozgásos játékok - testnevelési játékok, népi játékok - komplex módon fejlesztik a gyermek személyiségét. A mindennapos mozgás minimum 15 percét főleg ezek a mozgásos játékok töltsék ki. A mindennapos mozgást a napi élet folyamatába átgondoltan illesszük be, melyet a napirendben is rögzítünk. Ha lehet, akkor a gyermekek a szabad levegőn tornázzanak.

A mozgás foglalkozásokat heti 1 alkalommal, szervezett formában, állandó napon /heti rendben rögzítve/ végezzük.

Lehetőség szerint a mozgásra szánt teret bővítsük /folyosó, öltöző/, de a gyermek biztonságát ekkor is tartsuk szem előtt.

A 3 – 4 éveseknél a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni, ezért leginkább a csúszáshoz, mászáshoz szükséges eszközöket kell biztosítanunk.

4 – 5 éves korban nagyobb hangsúlyt fektetünk a szem - kéz, szem - láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztésére. Ezeket szolgálják a különböző célbadobó játékok, ugrókötelezés, stb.

5 – 6 – 7 éves korban a finommotorika fejlesztésére fordítunk nagyobb hangsúlyt, mivel az írás megtanulásának elengedhetetlen feltétele. Jól használhatók erre a célra a különböző méretű labdák, botok, szalagok.

Az udvaron töltött időben is legyen változatos lehetőségük a mozgás gyakorlásra, versenyjátékok játszására.

### **Óvodapedagógus feladatai:**

- Biztosítson lehetőséget arra, hogy a gyermekek mozoghassanak eszközzel és eszköz nélkül, teremben és szabadlevegőn egyaránt.
- Szerettesse meg a gyermekekkel a mozgást és eredményessége érdekében működjön együtt a családdal.
- Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb, változatosabb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek csoportszobában és szabadban egyaránt.



- Tartsa lehetőség szerint a szabadban a testnevelési foglalkozást és a mindennapos tornát.
- Elégítse ki a gyermekek természetes mozgásigényét, fejlessze mozgáskészségüket.
- Segítse elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását.
- Mutassa meg a helyes mintát és igényelje a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását.
- Fejlessze fizikai állóképességüket, erejüket, ügyességüket, gyorsaságukat, nagy és finommozgásukat, fizikális erőnlétüket.
- Fektessen hangsúlyt az észlelés, az alaklátás, a formaállandóság mozgás közbeni fejlesztésére.
- Méretezze a mozgásos tevékenységeket, azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez.
- Ismertesse meg a gyakorlatok során a gyermekeket a testsémákkal.
- Építse be a lúdtalp torna elemeit a testnevelési gyakorlatok sorába.
- Értékeljen személyre szabottan, azaz a gyermekek eltérő adottságaihoz és képességeihez igazodva.
- Biztosítsa a levegő, a napfény, a víz edző hatásának lehetőségét.
- Szervezzen úszó-, és jégkorcsolya tanfolyamokat.
- Fejlessze mozgás tevékenységek során is a gyermekekben a közösségi érzés, a társra figyelés igényét.

### **Gyermekek tevékenységei:**

- Játsszanak járó-, futó-, ugró-, egyensúlyozó-, támasz-, függő-, talaj- és labdagyakorlatokat.
- Használjanak a mozgásos játékokhoz különféle kézi szereket.
- Csússzanak, másszanak, kússzanak.
- Vegyenek részt versenyjátékokban, szabályjátékokban.

- Figyeljék meg a testsémákat.
- Élvezzék a pancsolást, a szabad levegőn való tartózkodást, a különféle tevékenységeket.
- Végezzék örömmel a játékos úszó-, és jégkorcsolya gyakorlatokat.

### **A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:**

- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Fejlődik a gyermekek természetes mozgása.
- Harmonikusabbá válik nagy- és finommozgásuk.
- Növekedik teljesítőképességük.
- Ismernek irányokat, tudnak térben tájékozódni, fejlődik tér-, és időérzékük.
- Felismernek testsémákat.
- Növekednek egyensúlyozásban mozgás tapasztalataik.
- Vezetnek labdát, célba dobnak.
- Betartanak szabályokat a versenyjátékok során.
- Elsajátítanak adottságaikhoz mérten úszás-, és jégkorcsolya gyakorlati elemeket.
- Szeretnek futni, kocogni.

## **9.6 A külső világ tevékeny megismerése**

*A külső világ tevékeny megismerésének célja, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből életkoruknak megfelelő szinten és tudjanak eligazodni abban.*

A környezettel való ismerkedés komplex folyamat, amely az óvodai nevelés egészében jelen van. El kell ültetnünk a gyermekekben azt a csírat, amely fogékonyá teszi őket a körülöttük levő világ élő és élettelen szépségeinek felfedezésére, megbecsülésére. A tágabb és szűkebb

környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismerése során a gyermek tiszteli környezetét és felismeri, hogy hatni tud rá.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A gyermekek a környezet megismerése során spontán és szervezett tevékenységek keretein belül matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jutnak és azokat tevékenységeikben alkalmazzák. Megismerik a mennyiségi-, az alaki-, a nagyságbeli-, a téri-, és síkbeli viszonyokat, alakul ítéloképességük, fejlődik tér-, sík-, és mennyiség szemléletük. Tevékenységek közben fejlődik megismerő képességük: érzékelés, észlelés, emlékezet, megfigyelés, tapasztalás, problémalátás.

A környezeti nevelés messzemenően figyelembe veszi az egyéni különbségeket, az egyéni adottságokat, a sokszínű szociális környezetet, ugyanakkor esélyt teremt minden gyermek számára a környezeti kultúra és az ezzel összefüggő kompetenciák elsajátítására. A környezeti nevelés élmény központú, életkori sajátosságokat figyelembe véve tevékenységen alapuló nevelési módszert alkalmaz, amely segíti a fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartásformálás alapozását, alakítását.

### **Óvodapedagógus feladatai:**

- Válassza ki és dolgozza fel a csoportot alkotó gyermekek ismeretében a témákat.
- Teremtse lehetőséget a gyermekeknek természeti és társadalmi témájú filmek megtekintéséhez.
- Biztosítsa a feltételeit, hogy az óvodában élősarok, virágoskert legyen és kisállatokat is gondozhassanak a gyermekek.
- Adjon alapot a fák, virágok, apró kisállatok megismerésével, gondozásával, védelmével a később kialakuló természet szeretethez.

- Ismertesse meg a gyermekeket szülőhelyük értékeivel, szépségeivel, hagyományaival, helyi néphagyományaival és ezzel is alapozza meg a szülőföld szeretetét és védelmét.
- Szervezen rendszeres környezet megismerő sétákat, tájmegismerő kirándulásokat, hogy mindent a természetben, élőben tapasztalhassanak meg a gyermekek.
- Adjon lehetőséget minél több érzékszervvel történő tapasztalásra.
- Nevelje a gyermekeket az idősek, felnőttek, társak tiszteletére, szeretetére.
- Nevelje a gyermekeket mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartására.
- Fejlessze a gyermekek kommunikációs készségeit a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Szervezze meg a program alapján az ünnepeket, megemlékezéseket, ápolja a hagyományokat, néphagyományokat.
- Ismertesse meg a gyermekeket a baleset megelőzés és elsősegélynyújtás alapvető szabályaival, valamint gyermeki feladataival.
- Működjön együtt a családdal a természetvédelem érdekében.
- Keltse fel a gyermekek matematikai érdeklődését és elégítse ki kíváncsiságukat.
- Jelenjen meg a tevékenységekben a játékoság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemzés, rendszerezés.
- Fejlessze a gyermekek problémafelismerő- és megoldó képességét, logikus gondolkodását.
- Segítse a gyermekek egyre pontosabb, valóság-hű észlelésének és figyelem összpontosításra való képességének kialakulását.
- Beszélgessen a környezetben látható formákról, nagyságbeli, mennyiségbeli jellemzőkről.

- Késztesse a gyermekeket önálló feladatmegoldásra, véleménynyilvánításra, ellenőrzésre, döntéshozatalra, önértékelésre.

### **Gyermekek tevékenységei:**

- Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit, állatait.
- Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között.
- Végezzenek rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtatót.
- Vegyenek részt sétákon, kirándulásokon.
- Végezzenek gyűjtőmunkát.
- Használják megfelelően a különféle kerti-, háztartási eszközöket.
- Ismerjék meg az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat, elterjedtebb növényeket, virágokat.
- Segítsenek a növények, állatok gondozásában.
- Vegyenek részt a gyermekek cselekvően a természetvédelemben, gondozásban.
- Működjenek közre környezetük rendben tartásában, szelektív hulladékgyűjtésben.
- Ismerjék meg és becsüljék a társaik és a felnőttek munkáját.
- Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait, ismerjék meg a személy-, és teherszállító eszközöket.
- Bátran kísérletezzenek tapasztalataik alapján, így is bővítve ismereteiket.
- Hasonlítsanak össze, válogassanak szét, rakjanak sorba tárgyakat, személyeket.
- Számláljanak mennyiségeket, hasonlítsák össze különböző szempontok szerint.
- Szerezzenek tapasztalatokat geometriai formákról.
- Végezzenek hosszúság-, terület- és térfogatmérést.

### **A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:**

- Eligazodnak szűkebb, tágabb környezetükben.

- Ismerik lakcímüket, szüleik nevét, születési helyüket és idejüket, óvodájuk és csoportjuk nevét, az óvodapedagógusaik és dajkájuk nevét.
- Ismerik a család szerkezetét.
- Ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket.
- Betartanak alapvető közlekedési szabályokat.
- Csoportosítanak megadott gyűjtőfogalmak szerint - állatok, növények, stb. -.
- Felismerik az alapszíneket, színárnyalatokat.
- Ismerik a testrészeket.
- Ismerik az évszakokat, napszakokat és azok jellemző jegyeit.
- Ismernek fontos gyűjtőfogalmakat, ok- okozati összefüggéseket.
- Képesek általánosítások, következtetések levonására.
- Tudnak legalább a 10-es számkörben számlálni, mennyiségeket összehasonlítani.
- Megkülönböztetnek irányokat, értik a névutókat.
- Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szokásokhoz illeszkedő jól érthető beszédük.
- Tudnak önállóan véleményt alkotni, döntést hozni, következtetéseket levonni, következményeket felmérni.
- Tudnak a természetben viselkedni.
- Végre tudnak hajtani egyszerűbb munkafeladatokat.

## 9.7 Munka jellegű tevékenységek

*A munka jellegű tevékenységek célja, hogy a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, képességek, szokások, tulajdonságok alakuljanak ki, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségformálását, kötelesség teljesítését.*

A munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze, a változó élethez történő alkalmazkodás feltétele. Az adott életkorban a gyermekek a munkát könnyedén, örömmel végzik, éppúgy élvezik, mint a játékot. A gyermek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőtt munkacselekvéseket játékában utánozza. Ez a fajta cselekvés, ha rendszerességgel tér vissza és az egyén, a környezet, a közösség javát szolgálja, munkajellegű tevékenységgé válik. Mozgatója a gyermek aktivitási vágya és a felnőtt megerősítő, dicsérő értékelése. Gazdagítja a játék tartalmát, óvodáskor végéig játékos jellegű marad. Óvodában elsősorban a közösségért végzett tevékenység jelenti a munkát. Ez szorosan összefügg az óvoda, a csoport mindennapi életével, valamint a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A feladatteljesítéshez nyugodt, kiegyensúlyozott légkör szükséges, a munkateljesítés mindig örömteli élmény legyen a gyermek számára. A gyermek munkateljesítéséhez álljon rendelkezésre elegendő idő, megfelelő munkaeszköz. A feladatvégzés közben fokozatosan kialakulnak a munkaszervezés képességének alapjai is. A gyermekek megismerkednek a munkafolyamat részmozzanataival, azok célszerű egymásutániségával, gyakorolják a részfolyamatok tervezését és végrehajtását. Alakul a gyermekekben a közösen végzett munkatevékenység megszervezésének képessége, a kitartás, a felelősségérzet, a kötelességteljesítés, az önértékelés gyakorlása is.

### **Munkajellegű tevékenységek az óvodában:**

- *Önkiszolgálás:* a gyermekek saját maguk ellátásához szükséges feladatokat gyakorolva fokozatosan jutnak el a teljes önállósághoz.
- *Naposi teendők:* a gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti, akkor vezetjük be, ha a gyermekek készség szinten ismerik a munkafolyamatok menetét, fogásait.
- *A csoport életével kapcsolatos munkák:* a gyermekek önálló vállalkozás alapján végzik, lehet esetleges vagy szabályosan ismétlődő. Ide tartozik - a környezet rendjének megteremtése, ajándékkészítés, egyszerűbb rendrakás, udvarrendezés, teremdíszítés, a környezet, a növény- és állatgondozás, alkalmi megbízások stb.
- *Egymás, a kisebbek, a felnőttek és a sérültek segítése:* az óvodapedagógus szoktassa hozzá a gyermekeket ahhoz, hogy vegyék észre, milyen segítségre – pl.: „kisegységör”- , közreműködésre van szüksége környezetüknek.

### **Óvodapedagógus feladatai:**

- Teremtse meg a balesetmentes, rendszeres, önálló munkavégzés feltételeit.
- Biztosítsa és bővítse a gyermekek életkorának megfelelő munkaeszközöket.
- Biztosítson olyan helyet a munkaeszközök számára, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják.
- Alakítson ki olyan szokásrendet és napirendet, amely minden tevékenység elvégzésére megfelelő időt és helyet biztosít.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a különféle eszközöket, azok célszerű, helyes használatát.
- Alakítsa a gyermekekben a munkakészségeket, szokásokat.
- Adjon mintát minden munkafajtánál az eszközök használatára és munkafázisok sorrendiségének megismertetésére.
- Érvényesítse a fokozatosságot a munkatevékenység szervezésénél.
- Gondolja végig a dajkával a naposi munkát és alakítsa ki a gyermekek összehangolt cselekvésláncát.
- Alakítsa ki a gyermekekben a közösségért végzett munka örömét.
- Vegye figyelembe a gyermekek egyéni fejlettségét a munkatevékenységek során.
- Biztosítsa az egyéni megbízatások lehetőségeit.
- Szervezze meg a gyermekek környezet, növény-, és állatgondozását.
- Irányítsa rá a figyelmet az emberi munka jelentőségére, az alkotás szépségére.
- Használja a konkrét, reális, egyénre szabott értékelést.

### **Gyermekek tevékenységei:**

- Végezzék el a saját személyükkel kapcsolatos teendőket.
- Végezzenek a csoport érdekében tevékenységet.



- Gyakorolják a naposi munka folyamatának alapszabályait.
- Vegyenek részt a játékok elrakásában, tisztításában, teremdíszítésben, terem átrendezésben, eszközök kiosztásában, összeszedésében.
- Vegyenek részt a csoport hagyományok, néphagyományok, ünnepek, megemlékezések szervezésében pl.: sütés, ajándékkészítés, csoportszoba csinosítása, ... stb.
- Készítsenek közösen korszerű ételféleségeket: zöldség-, gyümölcssaláták, teafélék, turmixok, gyümölcsök aszalása.
- Teljesítsenek egyéni megbízásokat: üzenetek teljesítése, gyűjtőmunka, ajándékkészítés.
- Vegyenek részt növény-, és kiállat gondozásban: élősarok gondozása, csíráztatás, rügyezettetés, szobanövények átültetése, virágoskert gondozása, kerti szerszámok használata, udvar tisztántartása, akvárium és terrárium gondozása, téli madáretetés.
- Segítsenek egymásnak, a kisebbeknek, a felnőtteknek és a sérülteknek.

#### **A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:**

- Teljes önállósággal, örömmel, biztonsággal végzik az önkiszolgálást.
- Önállóan kielégítik mindennapi szükségleteiket életkoruknak megfelelően.
- Önállóan végzik naposi teendőiket.
- Szívesen végrehajtják az alkalmi megbízásokat.
- Folyamatosan gondozzák a növényeket, részt vesznek az óvodapedagógus irányítása és felügyelete mellett a kisállat gondozásban.
- Megszervezik és elosztják munka közben a részfeladatokat egymás között.
- Segítenek és alkalmazkodnak egymáshoz, felnőttekhez.
- Rendeltetésszerűen használják a munkavégzéshez szükséges eszközöket, szerszámokat.

## 9.8 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás célja a képességek fejlesztése. Ez egyénre szabott, differenciált, az egyes gyerekekhez igazított módszerekkel, eszközökkel, és az egyes gyerekekhez mért tempóban lesz hatékony. A gyermek ismereteit spontán és szervezett tevékenységek során szerzi meg, az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzáson alapuló. Mindez cselekvő aktivitást feltételez, mely nem szűkül le az ismeretszerzésre. Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, sétákon, kirándulásokon az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formában, időkeretben valósul meg.

A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak és általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Az utánzásos minta és modellkövetés, magatartás és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvodapedagógus a főszereplő, később felerősödik a társak hatása is.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségeinek biztosítása, kreativitásának erősítése. A gyermek tanulását a spontán érdeklődés, az érzelem uralma határozza meg. Tanulását kíváncsisága, nagyfokú mozgásigénye irányítja. Az óvodás gyermek értelmi képessége - érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, képszerű-szemléletes gondolkodás - leginkább a játékon keresztül fejlődik. Az egész személyiség megismerése céltudatos és folyamatos megfigyeléseket igényel. Ezáltal az óvodapedagógus képes a gyermeknek egyénre szabott, pozitív értékelést adni, mely segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. A fejlesztési feladataink a napi nevelőmunkánkba beépülnek. Így lehetővé válik minden gyermek személyiségének a megfelelő fejlesztése, minden gyermek speciális szükségletének a kielégítése.

A gyermeknek joga, hogy sajátos szükségleteinek megfelelő segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához, személyiségének védelméhez, fejlesztéséhez. Minden kisgyermek fejleszthető, de a saját meglévő képességeiből kell kiindulni. A kiemelt figyelmet igénylő gyermeknek is joga van a teljes élethez, az érzések, a tapasztalatok átéléséhez. Az óvodapedagógusnak értő figyelemmel kell feljükk fordulni, igyekeznie kell a sikeres integrációjuk megteremtésére. A problémák megoldása, kezelése team munkát igényel - óvodapedagógus, speciális végzettséggel rendelkező szakember -, valamint eszmegbeszélést

is. Az integrált nevelésben a differenciált foglalkoztatás az igazán megfelelő pedagógiai módszer. Fontos a gyermekközösség természetes támogatása, a gyermekek segítő magatartása, mely csoportnormává alakul. A felzárkóztató fejlesztő munkánk folyamatos, minden gyermek óvodába lépésétől iskolába lépésig tart.

Az óvodai fejlesztő óvodapedagógusok kérésre segítséget nyújtanak a kolléganőknek a gyermeki jellemzések megírásához, valamint a fejlesztéshez javasolt feladatsorok kiválasztásához.

Az óvodai gyógytestnevelő óvodapedagógus az óvoda gyermekorvosának és az ortopéd szakorvos javaslata alapján foglalkozik a gerinc-, mellkas-, lábdeformitást, talpboltozat erősítést, belgyógyászati esetet - szívprobléma, asztma, túlsúly - mutató gyermekekkel.

### **Óvodapedagógus feladatai:**

- Teremtsen elfogadó, megerősítő légkört, amelyben a gyermekek számára a cselekvéses tanulás lehetősége az egész nap folyamán adott.
- Biztosítsa játékon keresztül a tapasztalatszerzést, a felfedezés lehetőségét.
- Elégítse ki a gyermekek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését az irányított megfigyelés módszerével.
- Fejlessze az értelmi képességeket, erősítse a gyermeki kreativitást.
- Juttassa a gyermekeket sikerélményhez, melynek motiváló hatására tudatosan építsen.
- Fejlessze feladattudatukat az egyéni képességek figyelembe vételével.
- Késztesse a gyermekeket önálló feladatmegoldásokra, önellenőrzésre, önértékelésre.
- Erősítse a gyermek személyiségének kibontakozását pozitív, egyénre szabott értékeléssel.
- Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét.
- Fogadtassa el a szülőkkel a gyermeki tanulás sajátosságait, a készség-, képesség fejlesztés fontosságát.

- Ismerje fel korán a másságot és minél előbb kezdje meg a gondozást, fejlesztést, kérje speciális szakember segítségét.
- Legyen tudatában annak, hogy az egyes gyermeknek milyenek az egyéni képességei és mely területeknél kell visszanyúlnia a személyre szabott fejlesztése érdekében.
- Alakítson ki a gyermekekkel olyan kapcsolatot, amely ösztönzi őket a jobb teljesítményre, személyiségük fejlesztésére és a közösségbe való beilleszkedésükre.
- Alkalmazzon olyan speciális fejlesztő játékokat, amely saját csoportja fejlettségi szintjének, aktuális feladatainak megoldására alkalmas.
- Indítsa meg a gyermekek személyiségfejlődését differenciált feladatadással, speciális fejlesztő játékokkal a gyermekek spontán érdeklődését és aktivitását kihasználva.
- Kezdeményezzen speciális szakemberekkel, kollégákkal esetmegbeszélést a gyermekek fejlődésének nyomon követése érdekében.

## 10. Differenciálás, inklúzió, integráció

### 10.1 Differenciálás

Programunkban a differenciált fejlesztés azt jelenti, hogy minden gyermek a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint tudjon fejlődni és ki tudjon kibontakozni. Véleményünk szerint a kiugró képességű gyerekek fejlesztése is ebbe a körbe tartozik, hiszen az elv azonos, mert mindenkit a maga szintje és képességei szerint kell nevelni. A kisgyermek fejlődésében nem hagyjuk figyelmen kívül az érést, amely a fejlődési folyamat sajátos, ám mindig jelenlévő jelensége. Tudjuk, hogy azérés során válik láthatóvá, hogy a fejlődés nem egyenletes, nem egyenes vonalú, felfelé tartó irány, hanem hol felgyorsuló, hol lassuló, időnként stagnáló, néha visszaeső vonulat. Legtöbbször nem tudható előre, hogy a személyiség mely összetevői fejlődnek majd „jól”, vagy mely összetevői alakulnak másképp, illetve azok mikor „hozzák be” magukat. A hagyományosan jól fejlődő jegyek és az eltérően fejlődők együttesen vannak jelen a személyiségben, valamint az egyes képességek sem egyszerre és nem egyenletesen fejlődnek.

## 10.2 Inklúzió

Nevelésünkben az inklúzió azt jelenti, hogy a „minden gyerek más” elvet valljuk, és ez az elv programunk minden elemében érvényesül.

## 10.3 Integráció

Az integráció az inkluzív pedagógiai gyakorlatunk azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő gyermekek elfogadását és a többséggel történő együttnevelését jelenti. Programunkban a differenciálás értelmezése az inkluzív pedagógia, ez adja az integrációs nevelésünk ideológiai háttérét. Inkluzív pedagógiánkban a cél a gyermek saját szintjének maximumára való eljuttatása.

## 10.4 Az óvodánkban megvalósuló - integrált - nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésük. Az együttnevelést vállaló intézményként többet vállalunk, magasabb értéket kínálunk a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, mint részvétet és védettséget.

### **Az integrált fejlesztésben részt vevő óvodaként**

- Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- Külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.
- Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, segíti (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, óvodánk sajátos teendőinek ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.
- Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógusunk:

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, problémamegoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező - gyógypedagógiai tanár/terapeuta - az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd) eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

Akkor eredményes a programunk, ha a gyermekek saját kereteiken, szokásaikon belül és azokkal együtt képesek fejlődni, egy nevelési szintéren belül, ahol többen (sokan) nevelődnek együtt.

Ez a bánásmód egyénre tervezett pedagógiai gyakorlatot igényel, folyamatos visszacsatolást, nyomon követést. Álláspontunk szerint a tanulás során (a szociális tanulás esetében is) mindig az előzetes ismeretekre kell építenünk, amelyben benne van az egyén előtörténete, sorsa, kapcsolatrendszere, kontextusai, attitűdje, teljes személyisége.

Az óvodai integráció mindennapjaiban a játékot tekintjük alaptevékenységnek. Véleményünk szerint a gyermek játékát a spontaneitás, az öröm, az előkészítés jellemzi, ami nem más, mint egyfajta tanulás. Minden gyermek játszik, noha nem játszik minden gyerek egyformán. Éppen ezért a gyermek játékát folyamatosan megfigyeljük, és ez által ismerjük meg a gyermek személyiségét, kapcsolatait, társas magatartását, elmélyültségi fokát, verbális képességeit, gondolkodását, ismereteit, mozgását. Programunkban a játék megfigyelése elősegíti a differenciált tervezést, a konkrét célok, feladatok, módszerek, eszközök, időkeretek, munkaformák meghatározását.

A pedagógus feladata a dajkák felkészítése és bevonása a kisgyermek nevelésébe. Óvodapedagógusaink érzelmileg azonosulnak az integrációval, elfogadják és természetesnek tartják. Fontosnak tartjuk, hogy megértsük a gyermek adott állapotának lényegét, és a fejlesztéséhez vezető utat. Az óvodapedagógusok feladata gyerekközösség és az érintett kisgyermek kapcsolatában az együttélés alakítása a mindennapi élet megszervezése és irányítása.

## 10.5 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációja

Célunk, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek léte, nevelése és fejlesztése illeszkedjen az óvodai nevelésünk egészébe. Mivel minden gyerek más, ezért szemléletünk alapja a differenciálás. A kiemelt figyelmet igénylő gyermek

a)különleges bánásmódot igénylő gyermek

- sajátos nevelési igényű gyermek
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
- kiemelten tehetséges gyermek

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek estében.

**Programunk felfogása szerint:**

- minden kisgyerek fejleszhető
- gyermek meglévő képességeiből indulunk ki

A gyerekek fejlődésének nyomon követésekor megismerjük pillanatnyi fejlettségi állapotukat annak érdekében, hogy tovább lehessen fejleszteni őket. A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek is különbözőek, egyediek, ezért speciális nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek ugyanúgy, mint bárki más.

A pedagógusaink értő figyelemmel fordulnak feléjük. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek, önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért. Minden gyereknek joga van, életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten, tisztában lenni saját állapotával, jogaival és lehetőségeivel.

A gyerekek képességstruktúrájuk bizonyos területén, egy bizonyos szinten állnak, de lehet, hogy egy másik területen már más szintű fejlettséget mutatnak. A szintek belső tartalmát állandónak tekintjük, de a szintek és a gyerekek egymáshoz rendelését nem.

Pedagógiai programunkban a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése több irányban történik:

- A tevékenységorientált fejlesztés, gazdagító programok által (pl. zene, néptánc, vizuális nevelés, néphagyomány-ápolás)
- A gyermekek spontaneitásából kiinduló fejlesztés.
- A feladatorientált fejlesztés során az óvodapedagógus kompetenciájánál fogva a differenciálási szintekre és a képességfajtákra vonatkozó ajánlásokat variálja az adott kisgyerek fejlettségi szintjéhez, állapotához igazítva, figyelembe véve a segítő szakkompetencia (fejlesztő- és gyógypedagógus, logopédus) útmutatásait.
- Az óvodapedagógus a gyermeki személyiség minél több szféráját próbálja bevonni a fejlesztésbe, oly módon, hogy a feladatot és a személyes élményt egy szituációba integrálja.



A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése során az alábbiak szerint a szükséges pedagógiai feltételeket biztosítjuk a sajátos nevelési igényű gyermeket fejlesztő szakemberek számára

- a) A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- b) az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- c) a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- d) annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- e) rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- f) az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

## 10.6 A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

### **Az óvodapedagógus feladatai:**

- A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön gyógypedagógussal, konduktorral vagy a nevelést, oktatást

segítő más szakemberekkel, a hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítse.

- Bizonyos funkciók tartós stagnálása esetén visszatérni a gyermeknek arra a fejlettségi szintjére, ahol még biztonságosan mozog, és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat el kell juttatni őt a következő szintre.
- A lemaradások természetes módon történő fejlesztése sok mozgással, játéktevékenységgel.
- Idő és lehetőség biztosítása a hiányosan elsajátított vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen való elmélyítésére, korrigálására.

## 10.7 Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

### **A tehetség korai jelei:**

Vannak gyerekek, akiknél már igen fiatal korban feltűnik, hogy adottságai valamilyen területen az átlagosnál lényegesen jobbak, és ehhez sokszor a kíváncsiságnak és az akaratnak szokatlan erőssége társul. Éppen ezért óvodás korban érdemes beszélni a tehetség, azaz „a tehetség ígéret” felfedezéséről, a személyiség optimális fejlesztéséről. Fontos kérdés, hogy adottságaival később hogyan tud élni a gyerek, hiszen az adottság csak egy lehetőség, amely áldássá válhat a belső erők és a környezet hatásai által. Nem szabad ugyanis a tehetség kialakulásánál figyelmen kívül hagyni, hogy az adottságok csakis a pozitív, a gyerekeknek megfelelő környezeti hatások által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé.

*Kiemelkedő szerepe van tehát:*

- a családnak
- az óvodának
- a társaknak

A tehetséget gyakran – tévesen – kizárólag a kiemelkedő képességűekkel azonosították.

A képességek azonban bármely fontos is csak egyik összetevőjét alkotják.

Ezek az összetevők, amelyek állandó kölcsönhatásban vannak, a következők:

- Átlagon felüli képességek (általános és speciális).

- Kreativitás (eredetiség, rugalmasság).
- Feladatkötelezettség (kíváncsiság, érdeklődés, szorgalom, kitartás).

### **Tehetségre utaló jegyek az óvoda gyakorlatában**

Az óvoda a maga kiegyensúlyozott légkörével, változatos, kötetlen lehetőségeivel akarva akaratlanul felszínre hozza a többlet teljesítő gyerek adottságait, képességeit.

Az óvodánkban a gazdagító tevékenység az adott korcsoport képességeit, adottságait figyelembe véve az alábbi területeken zajlik

- Vizuális tevékenységben
- Zenei tevékenységekben
- Mozgásos tevékenységben

Fontos szem előtt tartanunk, hogy az óvodás életkorban nem a tehetség diagnosztizálására kell törekednünk, hanem a lehetőségeket kell észrevennünk. Nem mérésekkel kell a gyerekek adottságait feltérképezni, hanem a hétköznapiak során gyakorlattá vált megfigyeléseket kell a tehetség lehetséges jegyeinek szempontjából rendezni. Amit tapasztalunk nem biztos, hogy többlet képesség. Lehet, hogy csak a gyermek gondolkodásának fejlődési üteme gyorsabb.

### **Az óvodapedagógusi feladatok, a tehetség felismerésekor**

- Segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartása a tehetséges gyermekeket.
- Továbbra is bátorító felnőttként viselkedik, beszélget a szülővel, tanáccsal, ötlettel látja el, biztatja, meggyőzi.
- Lehetőséget ad a gyermeknek a tehetsége gyakorlására, maga módján fejleszti a gyermeket.
- Tájékoztatja a következő intézményt a gyermekkel kapcsolatos felfedezéséről.

## **11. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek**

A családok növekvő méretű szociális veszélyeztetettsége és az egzisztenciális gondok következtében kialakult családfunkció zavarai hátrányosan befolyásolják a kisgyermek érzelmi

és testi fejlődését. A hátrányos helyzet nem csak a szegénységre, hanem pl. a gyermekeknek a szülői szeretettől való megfosztottságára is utal. A magatartási problémák egy részében a gyökerek a család érzelmi – nevelési körülményeiben keresendők.

A hátrányos helyzet a szociokulturális hátrányt, az ingerszegény környezetet, az érzelmi labilitást és az elhanyagoló bánásmódot is magában foglalja.

## 11.1 Hátrányos és halmozottan hátrányos gyerekek nevelése

### *A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység*

Bármilyen hátrányos helyzetből származó lemaradás csakis szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve ellensúlyozható. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családoorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

### *Szervezési feladatok*

- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása
- Nevelőtestület együttműködése (rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)

### *Pedagógiai munka kiemelt területei*

- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis)
- Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)
- Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés)
- Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése

- Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei)

Óvodánk nevelőtestülete megfelelő kompetenciával kezeli és fejleszti az átlagtól eltérő fejlődésű, helyzetű gyermekeket.

## 11.2 A migrációs populáció integrációja

A nemzetközi vándorlások (migráció) hazánkra gyakorolt hatásait tekintve figyelembe vesszük, hogy az óvodai nevelésben olyan gyerekek is részt vehetnek, akiknek családjai Magyarországra települtek át, vagy szülei huzamosabb ideig vállalnak itt munkát.

Óvodai nevelési programunkban olyan készségek fejlesztése is a cél, mint a kognitív, az eszköz jellegű (kommunikációs képességek fejlesztése) és a szociális készségek (kötődés, érdekérvényesítés, társadalmi szerepekre való felkészítés) fejlesztése.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Feladatunk: A külföldi állampolgár, nem magyar ajkú gyerekek együttes gondozása, nevelése, fejlesztése a magyar állampolgárságú, magyar anyanyelvű gyerekekkel.

## 11.3 Kapcsolattartás a szülőkkel az inkluzív pedagógia jegyében

- A család a szocializáció első színtere
- Erősítsük családi nevelést
- A szülők gyermekük iránti felelősségérzetének kialakítására, megtartására törekszünk
- Személyes kapcsolat alakítunk ki a szülőkkel
- A családok szociális különbségeiből adódó hátrányok kompenzálására törekszünk
- A szülőket szakszerűen segítjük a gyermeknevelésben.
- A gyermeknevelés szakmai támaszrendszerének kiépítésére törekszünk.

## 11.4 A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az óvodánk a pedagógiai program megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre.

Óvodánkban tilos a jogellenes elkülönítés minden formája.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesítjük különösen

- az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározásakor, a felvételi kérelmek elbírálásánál
- az óvodai szabályrendszer megállapítása és a követelménytámasztás során
- a teljesítmények értékelésénél
- az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- a különböző juttatásokhoz való hozzáférés során
- az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során

Intézményünk éves munkatervében tervezi az esélyegyenlőségi terv megvalósítását segítő konkrét feladatokat, melyben jelöli a felelősöket és a határidőket. Év végi beszámolójában pedig értékeli azok megvalósulását, a szükséges korrekciókat megteszi.

## 12. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógusok ismerjék az óvodai esélyegyenlőségi intézkedési tervet és kövessék a benne foglaltakat. Elősegítjük, hogy megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a intézkedési terv végrehajtásához. Szem előtt tartjuk, hogy óvodapedagógusaink ismerjék az ide vonatkozó jogi előírásokat, és biztosítsák a diszkrimináció mentes nevelést, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.

Megismerjük, és bővítjük tudásunkat az olyan helyzetekkel kapcsolatban, melyek azonnali beavatkozást igényelnek

/- minden olyan helyzet, ami a hatályos törvényeknek nem megfelelő (különös tekintettel a 1993. évi LXXIX. törvény A közoktatásról és Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény rendelkezéseire);/

Megteremtjük a lehetőségét annak, hogy a „HH”, és a „HHH” gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon kövessük.

**Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai:**

- A kötelező felvételt biztosító óvoda – ha a gyermek betöltötte a harmadik Kt. 65. § (2) életévét – nem tagadhatja meg a gyermek felvételét, aki a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény 41§-a alapján jogosult a gyermek napközbeni ellátásának az igénybevételére, illetve akinek a felvételét a gyámhatóság kezdeményezte.

- Feladatává teszi a gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítését és az érvényesülés ellenőrzését.

- Felel a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért. Az esetek függvényében a következő intézmények ügyintézőivel, dolgozóival tartjuk a kapcsolatot: - Városi Gyámhivatal - Szociális segítő - Önkormányzat Szociális Osztálya - Szociális és Gyermekjóléti Intézmény - Védőnői hálózat, gyermekorvos, rendőrség

A kapcsolattartás szóban és írásban (betartva az iratkezelés, valamint a személyiségi jogokra vonatkozó szabályokat) történik.

A Gyermekvédelmi felelős az óvónőkkel együttműködve végzi munkáját. Minden nevelési év elején felméri, kik a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek, illetve a nagycsaládosok számát egy - egy csoportban.

Családlátogatásokon, fogadóórákon, esetenként kérdőíveken tájékozódunk a családok helyzetéről. Figyelemmel kísérjük a gyermekek napi életét (gondozottság, viselkedési változások, jár-e rendszeresen óvodába....stb.), utána járunk, ha problémát találunk.

Felvesszük a kapcsolatot a megfelelő intézményekkel: Gyermekjóléti Szolgálat, orvos, védőnő). Munkatársaikkal kapcsolatot tartunk a jelzőrendszeren keresztül, segítségüket kérjük, ha szükséges, esetmegbeszélést tartunk, valamint megbeszéljük tapasztalatainkat.

A Gyermekvédelmi felelős havonta fogadó órát tart, ahol lehetőség van az esetleges bizalmasabb közlésekre a szülők részéről.

Célunk, hogy minden rászoruló kisgyermek megkapja azt a segítséget, törődést, amely a többi gyermek számára természetes.

SZOMBATHELYI KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR UTCAI ÓVODA

**Intézmény OM-azonosítója: 036465**

**Készítette a nevelőtestület bevonásával:**

.....

**Holczbauer Henriett**

**igazgató**

**Szombathely, 2023. december 21.**

**Legitimációs záradék**

**Fenntartó nevében**

**Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlésének Kulturális, Oktatási és Civil**

**Bizottsága a Szombathelyi Kőrösi Csoma Sándor Utcai Óvoda**

**Egészségközpontú Pedagógiai Program című Pedagógiai Programját**

**..... számú határozatával**

**jóváhagyta.**

.....

**Dr. László Győző**

**alpolgármester**

**Szombathely, 2024.**

**A dokumentum jellege: nyilvános**

**P.h.**



## Tartalom

1. Bevezetés .....	2
2. Jogszabályi háttér .....	3
3. Az óvoda bemutatása .....	4
4. Az óvoda jellemző adatai .....	4
5. Helyi nevelési alapelvek, értékek, célkitűzések .....	5
5.1 Gyermekkép.....	6
5.2 Óvodaképünk .....	7
5.3 Óvodai nevelésünk rendszere .....	7
5.4 Általános nevelési elveink .....	9
5.5 Óvodai nevelésünk célja .....	10
6. Óvodai nevelésünk feladatai .....	10
6.1 Óvodai nevelésünk általános feladatai .....	10
6.1.1. Egészséges életmód alakítása .....	10
6.1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés.....	26
6.1.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása .....	33
7. Az óvodai élet megszervezése.....	37
8. Az óvoda kapcsolatai .....	40
9. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai .....	43
9.1 Játék.....	43
9.2 Verselés, mesélés.....	47
9.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc .....	50
9.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	53
9.5 Mozgás.....	55
9.6 A külső világ tevékeny megismerése .....	58
9.7 Munka jellegű tevékenységek .....	62
9.8 A tevékenységekben megvalósuló tanulás .....	66
10. Differenciálás, inklúzió, integráció.....	68
10.1 Differenciálás .....	68
10.2 Inklúzió .....	69
10.3 Integráció .....	69
10.4 Az óvodánkban megvalósuló - integrált - nevelés .....	69

10.5	A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációja.....	71
10.6	A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése .....	73
10.7	Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése .....	74
11.	A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek .....	75
11.1	Hátrányos és halmozottan hátrányos gyerekek nevelése .....	76
11.2	A migrációs populáció integrációja .....	77
11.3	Kapcsolattartás a szülőkkel az inkluzív pedagógia jegyében .....	77
11.4	A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	77
12.	A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek .....	78